

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 6 OKTOBER 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

NÅGRA SMÅ SOM GENOM BARNAVÅRDSBYRÅNS FÖRSORG BLIFVIT RÄDDADE "I LÄ FÖR STORMARNA".

fr. Dan Anström

Iduns Jubileum-Artiklar

FRÖKEN EBBA PAULI, FÖRFATTAR-
innan till veckans jubileumsartikel om
framtidens barnavård intager en fram-
skjutet plats inom falligvårdsarbetet. Hon
var en af inbjudarne till den stora fattig-
vårdskongress år 1906, som ledde till
svenska Fattigvårds Förbundets bildande.

Ehuru hon icke längre är sekreterare i
förbundets styrelse, kvarstår hon dock
som styrelsemedlem och deltar verksamt
i arbetet. Ett officiellt erkännande af hen-
nes duglighet och sakkunskap var kallel-
sen till medlem af Kungliga fattigvårds-
kommittén.

DE TVÅ — FRAMTIDEN OCH
barnavården — höra tillsam-
man. När vi tala om framti-
dens samhälle, tala vi om nå-
got, som vi icke kunna närma
oss utan i och genom en i samhällelig
mening god barnavård. Och när vi tala om
barnavård, tala vi om en sådd, som först i
framtiden skall bära skörd.

Vår tid börjar förstå detta. Den betraktar
ej längre utgifterna för samhällets barnavård
såsom allenast ett nödvändigt ondt, och ar-
betet på detta område såsom en tung börda,
den man med resignation får axla. Den bör-
jar förstå, att utgifterna äro ett utsättande af
kapital mot hög ränta och att arbetet är en
förmån, kanske den samhället sist af alla
kan afstå ifrån.

Vår tid börjar förstå, att det ligger i sam-
hällets natur, att icke inrätta sig för ett i
dag, och att samhällsarbete är värdt detta
namn och är framgångsrikt allenast i den
mån det utgör ett fortsatt timrande på en
byggnad, om hvars grund man vet att den
blifvit lagd, innan man själf trädde till ver-
ket, och hvars fulländning man icke väntar
att själf få se.

Men en kommande tid skall förstå detta
på ett fullkomligare sätt än vår. Liksom den
mera utvecklade bi-artens individer blifvit
bärrare af samhällsfunktioner framför allt
annat, så skall människan en gång känna
sin egenskap af att vara en bland de många
så starkt, att denna känsla kommer att dik-
tera hennes handlingar lika mycket eller
kanske mer än hennes känsla af att vara in-
divid. När den dagen kommer, skall hon icke
längre som nu spörja: "Hvilka summor äro
för läckande af de mest trängande utgifterna
för barnavården nödiga? Hvilka uppoffrin-
gar äro oundgängliga?" Utan liksom husfa-
der och husmoder i ett godt hem göra ett
öfverslag af sina inkomster och säga till
hvarandra med glädje: "Det och det kunna
vi i år göra för barnen, den åtgärden skall
göra vår minste friskare, och den kunskap-
pen skall lätta vägen för vår äldste", så
skola samhällsmedlemmarna spörja hvaran-
dra: "Skulle vi icke i år kunna göra också
detta, som vi icke förut gjort, för vår barna-
vård? Skulle icke den åtgärden vara be-
höflig? Nog mäktä vi väl den?" Då skall
nödvändigheten af ett barns omhändertag-
ande af samhället icke främst gifva anled-
ning till den resignerade reflexionen: "Annu
en att försörja!" Utan den främsta, rent spon-
tana reflexionen skall blifva: "Här är ett
barn, ett samhällsvärde, i fara att gå förlor-
adt. Kan det ännu vinnas tillbaka? Och
hur?"

Af detta se vi redan spår. Vi se det däri,

FRAMTIDENS BARNAVÅRD.

att vi i viss mening kommit öfver diskussio-
nen rörande huruvida samhället skall eller
icke skal gripa in och rädda samhällsvärdet-
barnet, när detsamma i fysiskt, psykiskt eller
moraliskt hänseende är i fara. Vi hafva
kommit öfver till diskussionen om hur detta
skall ske.

I den diskussionen höja sig nu många rös-
ter. "Saken är en hälsovårdsangelägenhet,"
säger en, "ett fysiskt starkt släkte, sundare
och starkare för hvarje generation, är hvad
nationen behöfver." "Låt oss bygga vidare
på vårt folkbildningsverk," säger en annan,
"vår folkskola, som redan intar en rangplats
bland öfriga länders, skall, utvidgad och
förbättrad, nå alla nationens barn med
samma kunskaper och samma genom kun-
skaperna vunna utveckling af själsförmö-
genheterna." "Lärdomen är icke allt," sä-
ger en tredje, "vi måste ge barnen praktiska
färdigheter och yrkesskicklighet. I den
ligger garantien för det framtida förvärfvet,
och med ingenting mindre är vår ungdom
hjälpt." "Allvaret är icke det enda nödvän-
diga," säger en fjärde, "de unga behöfva sol
på sin väg. Gif dem friluftslif, idrott och
goda nöjen. Gif dem smak för den oskyl-
diga glädjen, och gif dem tillfälle att få njuta

den. Så skola de veta att reda sig med all-
varet, när dess tid kommer."

Man lyssnar till alla dessa röster, och man
glädes, ty man märker ju, att hvar och en vill
gifva barnen något af det som han själf fun-
nit vara af stort värde.

Men man spörjer sig, om allt detta tillsam-
mantaget dock är tillräckligt, om det utgör
en sådd, som en gång skall bringa oss den
skörd vi drömma om i form af framtidens
samhälle.

Fattas där icke något? Kan det vara nog
att söka göra alla barn till friska, skolbil-
dade, yrkeskunniga, lifskraftiga vuxna indi-
vider? Det är ofantligt mycket, detta, så
mycket, att man väl kan tveka inför uppgif-
tens storlek. Och ändå, är det nog? Är det
säkert eller ens troligt, att dessa vuxna, när
de i sin tur gripa sig an med samhällsbygget,
verkligen skola timra vidare på det ideal-
samhälle, som vi nu se framför oss, när vi
drömma som bäst? Och dock är det ju
detta de böra mäktä, liksom deras barn en
gång böra mäktä att bringa till verklighet
något af det ideal, som de i sin tur öfver-
lämna åt dem såsom arf.

I det samhälle vi tro på såsom framtidens
skall — därom äro vi ju ense? — råda rätt
och rättfärdighet och broderskap. Dess
medlemmar skola känna ansvar inför helhe-
ten och respekt för den enskildes människo-
värde. Det ansvaret skall ej gälla allenast
familjen, skrälet i bildlig bemärkelse, den
klass inom samhället, som man själf timnor,
och den respekten skall icke gälla hvars och
ens eget människovärde mer än den gäller
grannens, kamratens och den mannens, hvil-
ken är ens motpart i ekonomisk strid. Fram-
tidens samhälle skall blifva något annat och
mera än våra dagars samhälle just därför att
hvarje dess medlem skall vilja lefva och till-
låtas att lefva så att människan inom honom
växer till och utvecklas.

Men det släkte, som skall nå fram till
detta, måste hafva lärt att vilja ett, nämligen
det som dess eget rättsmedvetande fordrar,
och att vilja detta ena icke i svaghet utan i
kraft, vilja det icke blott när rättsmedvetan-
det kräfver någon fördel för en själf, utan
äfvén när det kräfver något, som innebär
fördel för andra och förlust för en själf.

Ett släkte lär icke detta utan moralisk upp-
fostran. Väl måste hvar individ som sådan
kämpa sig fram till en lifsåskådning, som
nödgar honom att inrikta sin vilja på det han
vet vara rätt i stället för på det, till hvilket
han för egen del har lust, på samma gång
som den ger den sedliga kraften härtill.
Men blir icke denna kamp svår och utgån-
gen af densamma oviss för den, hvilken i
barnaåren lidit brist på moralisk fostran,

Ett Barnavårds- nummer.

I DET NUMMER VI I DAG UTSÄNDA HA
alla aktualiteter skjutits åt sidan, för att ge
plats åt de barnens sakkörare, som genom
Idun ha velat komma i kontakt med Sveri-
ges mödrar och Sveriges lyckliga hem. Det
har tillkommit genom samarbete med sven-
ska Fattigvårdsförbundets barnavårdsbyrå,
hvars ledande krafter här framlägga bety-
delsen af arbetet för tillvaratagandet af
barnmaterialet, arbetets metoder och de
önskemål man har för framtiden. Vi tro att
dessa värtaliga framställningar skola tjäna
till att ge en djupare insikt i det viktiga
samhällsvärf det här gäller och att de aktivt
arbetandes bön om sympati och understöd
från allmänhetens sida ej heller skall för-
klinga ohörd.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	3.50	Halft år.....	4.25
Kvartal.....	1.75	Kvartal.....	2.25
Lösnr.....	0.12	Lösnr.....	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—4.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—4.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser de- biteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild be- gård plats.	
25 öre efter text.			
30 öre å textsida.			
20 % förhöjning å sär- skild begärd plats.			

hårdande å ena sidan, stödjande och skyddande å den andra, en fostran, som ständigt kräver af barnet det mesta och bästa det kan åstadkomma, men också ständigt gifver barnet det mesta och bästa fostraren som fostrare har att gifva?

Männe den generation, som nu växer upp ibland oss, får en sådan fostran? Männe fäder och mödrar i samma grad uppmärksamma sina barns karaktärsdanning, som de uppmärksamma deras kroppsliga hälsa, deras förståndsutveckling och deras förberedelse för det lefnadskall de förväntas skola ägna sig åt? Frågan kan nog gå i lika mån till rika hem, välbärgade hem och fattiga hem. Och när samhället griper sig an med barnavårdsverksamhet, är icke då den kroppsliga vården, kunskapsmeddelandet, yrkesutbildningen det högsta vi begära af densamma? Vi få icke förgäta att redan detta är mycket och att vi ingalunda ännu förverkligat det. Och vi få icke heller förgäta att en knappast ännu svunnen tid begärde den nödtorfliga försörjningen och var tillfredsställd därmed.

Men framtidens barnavård skall, vid sidan af det som vi redan nu lägga in i det ordet, inbegripa en efter hvarje barns individualitet lämpad fostran af karaktären, en fostran, som skall gå ut på att af barnet dana en individ i stånd att underordna viljan under rättsmedvetandet och det egna lilla intresset under den stora samhälleliga välfärden.

I framtiden skola föräldrar icke längre tillåtas att i fråga om uppfostran göra eller låta hvad de vilja. Liksom samhället i dag för hvarje barn fordrar ett visst mått af kunskap, så skall det då för hvarje barn fordra en viss kroppslig omvårdnad och en viss sedlig fostran. Och för denna sin fordran skall samhället veta att skaffa respekt. Och när samhället själf utöfvar barnavård, skall det icke ställa lägre kraf på densamma än på den enskildes. De som få mottaga samhällets myndningar till fostran, skola då icke blott förväntas förskaffa dem "sund föda, lämplig beklädnad, värme, frisk luft" och "den skötsel, som för deras välbefinnande kräves", ett kraf som för ej så länge sedan ansågs alltför högt. Utan de skola dessutom förväntas vara barnavänner och uppfostrare. Samhällets anstalter skola icke vara inrättningar för barns försörjning utan hem för barns fostran; och dessa anstalters ledare skola se sin uppgifts tyngdpunkt icke i förståndareskapet för en anstalt utan i föräldransvaret för dem anförtrödda barn.

Då skall hvarje boren fostrare, han må ägna sin tid och sin kraft åt egna eller andras barn, betraktas såsom en medborgare, till hvilken samhället står i stor skuld. Men då skall också Mästarens från Nazareth ord om den som förför en af dessa minsta förstås på ett nytt sätt. Föröfvaren af moralisk skadegörelse bland barn skall betraktas såsom en förbrytare och straffas som en sådan. Ett barns rättsuppfattning och sedliga motståndskraft skall skattas så högt, att den som snedvrider den förra och undergräver den senare skall anses hafva förgripit sig på något värdefullare än den som förgripit sig på sin nästas egendom. Och han skall dömas därefter.

Männe icke det släkte, som då växer upp, skall blifva bättre skickadt att limra vidare på samhällsbyggnaden än det släkte, som i dag växer upp omkring oss?

EBBA PAULI.

Lillan dansar.

Efter D. von LILIENCRON.

"NU TILL SANGS, MIN LILLA ERNA, INTE längre..."

"Nej," sad' lilla Erna. — "Nåja, först fandangon,

Erna skall i hast sig till matros förvandla."

"Men då måste också farbror blunda!"

"Godt... nu får jag se..." "Nej, icke än, ej än!" och

kjolen faller, underkjolen också. "Får jag?"

— "Nej, ej än, ej än... men nu!" Ah se en liten

späd matros i hvitt med icke alltför långa byxor.

Pappa tar en gaffel och en tallrik, farbror tutar i en pappcylinder.

Vid pianot sitter redan Ernas mamma.

Och nu klingar det, det klingar, trummar, tutar.

Men på mattan dansar lilla Erna för oss.

Höjer, böjer, vrider, vänder sig och svänger, svänger rundt, tills hennes bruna lockar

fladdra,

tills den friska röda kinden glöder högre.

Och alljämt det klingar, klingar, trummar, tutar,

därtill ock dansörens egen fina stämma

som med kvittersång ledsagar instrumenten.

Andlös stannar hon till sist. "Godnatt, godnatt nu!"

Går dock först att räcka pappa stora famnen,

klättrar sedan också upp i farbrors länstol, allernådigt får ock farbror en godnattskyss.

Och med dockan trofast tryckt till barmen går hon.

Knappt en kvart har gått, så kommer Ernas mamma,

hviskar: "Hon har somnat." Pappa jämte farbror

gå tyst, tyst, på tå, till lilla Ernas sofrum,

ställa sig i andakt tysta rundt om bädden:

pappa själf till höger, men till vänster farbror,

mamma stannar blygsamt kvar vid lillans fötter.

Nej, så oskuldslyft, i ännu högre purpur

glöda kinderna, och se hur ännu dockan kraftigt tryckes tätt intill det lilla hjärtat!

Men vid hufvudgården sitter barnens ängel.

Rundt om kuddarna hans långa, vackra vingar

bredas skyddande. Och himlabudet småler...

Men på enslig hemväg tänkte Ernas farbror:

Lifvets högsta lycka är dock hemmets lycka, är familjelycka, är en älskad hustru

och en liten älsklig Erna i sin vagga.

Sedan må det storma hur det vill i världen: alltid dock ett troget bröst för dig står redo,

där allt, allt hvad tungt du bär du tryggt kan biktas.

OSCAR STJERNE.

Hur vi arbeta.

BARNAVÅRDSBYRÅN HAR TILL uppgift att beifra och söka förekomma vanvård af barn. Så lyder den första paragrafen i dess stadgar, antagna af Sv. Fattigvårdsförbundets arbetsutskott år 1907. Styrelsens ordförande är Envoyén H. Lagercrantz, v. ordförande redaktör G. H. von Koch, sek. notarien E. Willers, kassav. kamrer N. Almer.

Till en början bedrefs detta arbete under synnerligen blygsamma former. Mycket litet penningar hade man och inte ens en egen lokal. De två första åren af sin tillvaro bodde "Barnavårdsafdelningen" som den då hette, på Föreningens för Vålgörenhetens ordnande byrå vid St. Nygatan. Obekvämt, som detta på många sätt var — icke minst för F. V. O. — hade det dock för Barnavårdsafdelningen oskattbart värde. Tillgång till föreningens stora personregister, en nära kännedom om dess arbetsmetoder och del af dess erfarenheter i olika afseenden voro ett par af de största fördelarna af denna nära och dagliga beröring. Den har sedan två år upphört — men samarbetet med F. V. O. och dess "register" forffar. Hösten 1910 fick Barnavårdsbyrån — namnet ändrades någon tid efter flyttningen — sin egen lokal, Kornhamnstorg 51 i två små låga gammaldags rum. — Personalen, som de första åren endast utgjordes af föreståndarinnan, består nu af fem personer. Till sin hjälp i det praktiska arbetet ha de dessutom 24 vårdare. Styrelsens arbetsutskott, som de första åren endast sammanträdde då någon särskild fråga fordrade afgörande, tar nu också en verksam del i arbetet genom att vid ett regelbundet återkommande sammanträde hvarje vecka dryfta de nyinkomna "fallen". Dessa sammanträden vara i regel två å tre timmar, och under förra halfåret behandlades på dem sammanlagt 403 fall.

Ändamålet med Byråns verksamhet — att beifra och söka förekomma vanvård af barn — stod ju klart redan från början. Man hade nog några utländska förebilder att gå efter, man visste hvar de luckor funnos som man ville fylla och att det var upplysande och rådgifvande, ej understödjande arbete man ville bedrifva. Men för öfrigt fanns det inte och kunde inte finnas någon plan för själfva arbetet, det fick tagas upp på vinst och förlust, man fick börja i liten skala och lära af erfarenheten. Växte arbetet då, så var ju detta det bästa beviset för att det behöfdes. Och som ofvan sagts har arbetet vuxit. Det har också så att säga själf visat vägen för sin vidare utveckling, pekade på de linjer, som borde följas.

Byrån är i främsta rummet en upplysningsbyrå. För att den skall kunna blifva något af hvad den vill vara ligger det stor vikt därpå, att den uppfattas som en sådan, inte som en institution som i första hand är till för att ge understöd. Dess mål är visserligen ordnandet på bästa möjliga sätt för det barn, som det i hvarje särskildt fall gäller. Men det släpper heller aldrig ur sikte, att detta bör ske med och genom den som bär ansvar för det barnet. De, som vända sig till Byrån skola känna, att de komma för att få hjälp att fylla sin plikt, ej för att bli af med den. Hvari sedan denna hjälp till pliktuppfyllelse kan bestå, om blott i uppmuntran, i praktiska an-

KAPPOR

för Kr. 2.50 per styck är väl enastående billigt? Sänd Eder fläckiga, nedsmutsade kappor för kemisk tvätt och pressning till **Orgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg** och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finnappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Ett veckosammanträde af Arbetsutskottet på Barnavårdsbyråns lokal. Från vänster: fröken Ellen Afzelius, byråns föreståndarinna; hr Lars Barkman och fröken Maggie Bentzel, byråns öfriga medarbetare; professorskan Agda Montelius; redaktör G. H. von Koch, ordförande; pastor Fr. Sebardt; doktor I. Jundell; professorskan Wendla Rossander. A. Blomberg foto.

ordningar eller tillfällig penninghjälp, det blir i hvarjt och ett af de enskilda fallen en särskild, ofta svårlöst fråga.

Bland dem, som vända sig till Byrån utgöres ett mycket stort antal af ogifta mödrar. De ha plikter mot sitt barn, de få för sin egen och barnets skulle ej släppa plikten — men de behöfva sannerligen hjälp och ledning för att fylla den. En mor som blifvit lämnad ensam har i allmänhet ganska små möjligheter att ensam reda upp sina förhållanden. Det upprörande är ju, att hon så blir lämnad ensam. Det framhålles så ofta, hvilken förfärligt stor orätt emot henne detta är. Det är det naturligtvis, men hon är dock en tåkande människa med ansvar för sina handlingar och hennes och barnafaderns förhållande till hvarandra är i viss mån deras ensak. Men barnet, som är fullkomligt oskyldigt till sin tillvaro, har rätt till båda sina föräldrar och behöfver dem båda. Mot barnet äro deras skyldigheter gemensamma.

När man lyssnar till några af dessa mödrars historia sådan den ofta upprepas på Barnavårdsbyrån, blir man så beklämd. Utkastade i världen redan som barn för att som 12- å 13-åringar tjäna sitt bröd hos främmande, utan att känna sin far eller mor, mycket mindre ett hem, ha de aldrig vetat hvad det ville säga att någon brydde sig om dem. Nu ha de vid 17 å 18 år ett barn att ansvara för. Och har det gått dem så af brist på hem och fostran och omvårdnad, hur skall det då gå deras barn? Man förstår orsak och verkan i deras lif, och man frågar sig hur man skall kunna hindra, att deras historia går igen i alla de ogifta mödrars barn som vi få att göra med. Hur skall man kunna skänka dem mera föfäste i lifvet än dessa andra, som omöjligt kunde reda sig?

Ja, hvad kan Barnavårdsbyrån göra?

Barnet skall känna sambandet med sin mor, helst skola de vara tillsammans, den som en gång blifvit mor skall tillåtas och tillhållas att förblifva det — i teorin är nog detta erkänt, men i praktiken är det oändligt svårt att genomföra.

Än så länge äro Småbarnshemmen vårt

förnämsta hjälpmedel härtill. På dessa kan Byrån dock ej bereda plats åt mer än 20 mödrar och dubbelt så många barn samtidigt, men utom våra två hem finnas andra, dit vi hänvisa och förmedla intagningen. Det blir dock jämförelsevis få, som komma till dessa hem och vistelsen varar ju blott ett år. För fabriksarbeterskor och andra yrkesarbeterskor passa de dock i regel ej, då det ej kan vara lämpligt att taga dem från ett yrke medelst hvilket de under gynnsamma förhållanden skulle kunna försörja barnet. Upprättandet af ett bostadshus för mödrar — giffa och ogiffa — som arbeta borta om dagarna är därför f. n. Byråns kanske största önskemål.

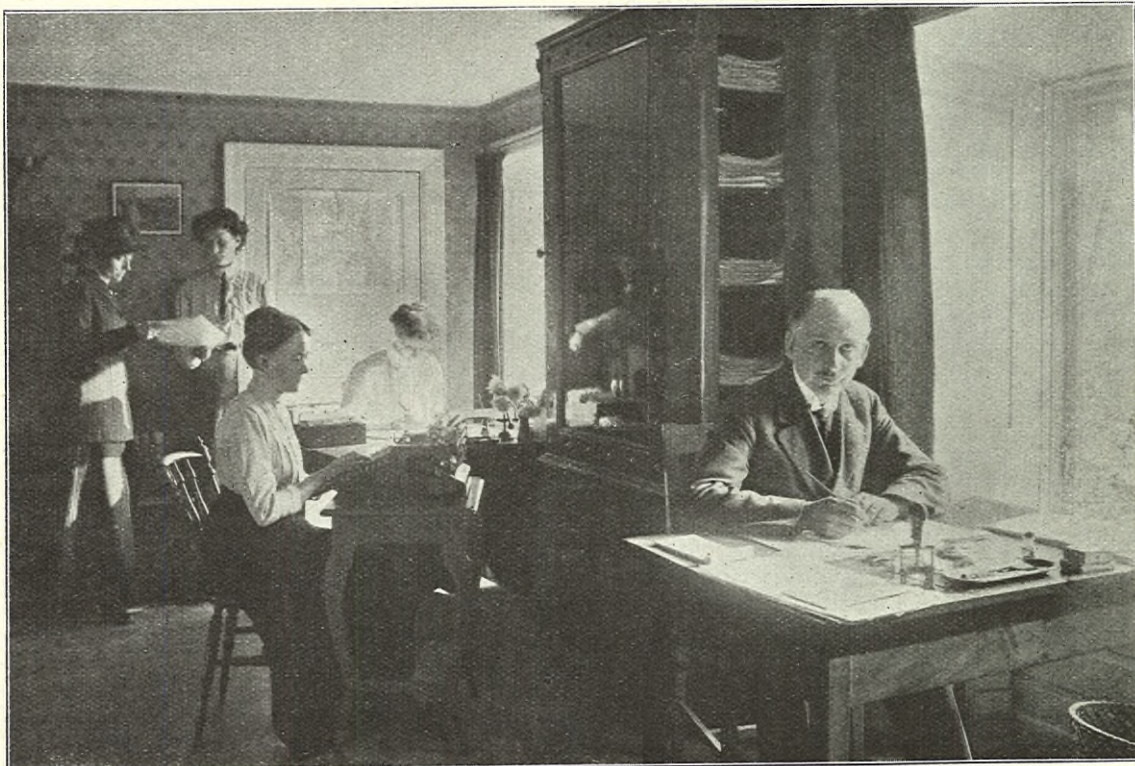
Vi ha äfven flera gånger försökt att anskaffa platser där en mor finge taga ett barn, större eller mindre, med sig. Men dessa för-

sök ha i allmänhet krönts med ganska litet framgång. De erbjudanden om platser, som lämnats, ha ofta mera förestafvats af begär att få en billig arbetskraft än för att göra en god gärning. Ty som en sådan får nog ett sådant erbjudande betraktas. Dels är moderns arbetskraft — kanske i och för sig ej förstklassig — nedsatt genom att hon har barnet att sköta, dels blir ju alltid detta till besvär. Men det tyckes i alla fall, som det borde finnas många människor, villiga att på det sättet öfva praktisk välgörenhet. De skulle också därigenom hjälpa till att betona, att den ogifta moderns felsteg blir inte mindre genom att det döljes och suddas ut ur andras och hennes eget medvetande, utan att det är en så pass allvarlig sak, att det inverkar på hela hennes lif.

Den enda utväg som i de flesta fall står till buds blir dock utackordering i fosterhem. Så vidt möjligt anskaffas ett fosterhem ej alltför långt från moderns arbetsplats så att hon, äfven om barnet är på landet, skall kunna besöka det någon gång. Betalningen till fosterhemmet går i allmänhet genom Byrån. Riktigt små barn vill man ju ej gärna skicka ut på landet när modern har plats i Stockholm. De behöfva stå under den kontroll, som fosterbarnsinspektion och Mjölkdroppar utöfva. För utackordering af späda fosterbarn ha vi till vår disposition två fosterbarnshem med plats för sammanlagt 26 barn. Dessa platser förbehållas särskildt ömmande fall, antingen därför att barnet är klen eller föräldrarna särskildt väl behöfva förmånen af den låga fosterlegan. Den utgör endast 20 kr. i mån. och erlægges i regel af föräldrarna genom Byrån till hemmen.

Här har hittills endast talats om sambandet mellan barnet och den ena af föräldrarna — modern. Hvad göres då för sambandet med den andra — fadern? Af modern fordrar man, att hon skall känna sitt ansvar både moraliskt och ekonomiskt. Af fadern får man i allmänhet ännu nöja sig med att fordra det senare.

Byrån söker först att vädja till hans hederskänsla och förmå honom att underskrifva en förbindelse om månatlig inbetalning af ett visst uppfostringsbidrag. Lag-

Interiör från Barnavårdsbyrån. Vid skrifbordet hr Barkman, stående vid dörren fröken Afzelius. A. Blomberg foto.

För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Sparsamt folk använder

CEREBOS SALT

emedan det är så drygt.

Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Råd och upplysningar i barnavårdsarbetet.

liga åtgärder vidtagas jämförelsevis sällan, ty äfven om fadern blir dömd att betala finnes f. n. i regel ganska små utsikter att utfå det ådömda beloppet genom tvång. Byråns erfarenhet är dock att genom direkt påverkan kan ganska mycket vinnas och summan af de uppfostringsbidrag, som af fäder hinalls under året inbetalats till byrån utgör 4,352 kr. 47 öre. Några gånger ha äfven arbetsgifvare visat sig så förstående för Byråns sträfvan, att de träffat öfverenskomelse med den skyldige om innehållande af en viss del af hans lön för barnets räkning. Men det är ju endast de, hvilka ha en hederskänsla att vädja till som vi på detta sätt kunna nå. De som vilja komma undan, dem kunna vi i allmänhet ej hindra. Ofta skulle dock bättre resultat vinnas om ej modern af lohet eller oförstånd dröjde så länge att begära Byråns hjälp med att taga reda på fadern, att han redan förlorats ur sikte.

Det kan kanske tyckas, att allt hvad här ofvan sagts om att Byrån främst sträfvar efter att stärka och bibehålla bandet mellan föräldrar och barn, går stick i stäf mot de artiklar i Idun där vi allt emellanåt bruka vädja till barnlösa hem att helt taga sig an ett hemlöst barn. — Men det måste ju gifvetvis finnas förhållanden där det är en fördel att bandet slites. Och hellre än att af föräldrarna fordra en "pliktuppfyllelse" som skadar barnet, måste man taga det om hand och låta föräldrarna slippa undan.

Fall af den mest upprörande vanvård — afsiktlig och oafsiktlig — anmälas allt emellanåt, och där är ingripandet alltid synnerligen svårt. Dessa vanvårdsfall kunna vara sådana, att de falla under de kommunala myndigheternas domvärjo och då anmälas de dit, till fattigvårdsmyndighet, till barnavårdsnämnd eller fosterbarnsinspektion. Men de kunna också vara sådana, att ingen af dessa myndigheter äger befogenhet ingripa och då måste Byrån taga saken i egen hand. Ofta kunna vi ej göra annat än genom lämplig öfvervakning se till att barnet ej far alltför illa för att när tidpunkten är inne göra anmälan till vederbörande myndighet. Men ibland måste vi genast taga barnen från sådana dåliga hem. Det är egentligen för dessa barn som vi ha fosterbarnhem. Där få de hämta sig och stanna till dess antingen — någon enda gång — förhållandena i deras eget hem bli sådana att de få återvända dit eller till dess Byrån funnit ett annat hem där man kan hoppas att de gå en ljusare framtid till mötes än de gjorde där, hvarifrån de kommo.

Men utom dessa slags fall kommer det hvar dag andra, olika. Där kan vara en stackars mormor som inte vet sig någon råd med en 15-årig dotterdotter, som inte vill arbeta, bara gå på Danspalatset. För henne gäller det då att finna en bra plats på landet där hon kan trifvas och lära sig att bli en nyttig människa. Så är det en far som blifvit änklung och ber att få sina barn placera till till han får någon som tar hand om hemmet. Så är där en begäran om hjälp att få lämplig vård åt en liten idiot, hvars mor är förtviflad och inte vet, hvart hon skall vända sig. Eller det telefoneras från ett sjukhus och frågas hvart man skall sända ett barn, som måste skrivas ut som friskt, men som är för klen att komma hem. Det har hittills varit en mycket svår sak, men genom det konvalescenthem i Nerike som af en sjuksköterska öppnades i April detta år, är bristen delvis afhjälpt.

Barnavårdsbyråns arbete — liksom allt annat barnavårdsarbete — är oändligt ansvarsfullt därför, att materialet är så ömtåligt och de missgrepp man gör kunna bli så

NÄR EN PERSON SKALL BVG-ga sig ett hus, rådfrågar han i regel en arkitekt. Försummar han det och är han icke själf fackman, så riskerar han att huset blir dyrt, fullt och obekvämt. På samma sätt med fabriksägaren: när han skall begynna en ny arbetsgren, så måste han göra noggranna kalkyler och rådfråga experter för att undvika misstag eller förluster. Men hur är det med den som är satt att vårda samhällets dyrbaraste egendom, barnen? Tyvärr visar en sorglig erfarenhet, att på detta område anser sig en hvar vara fackman. Sakkunskap och erfarenhet skjutas fullständigt åt sidan, och man förfar som omständigheterna eller — kassan — tillåta. Exempel på detta erbjuder sig öfverallt i vårt land. Häromdagen kom jag till en stor fattiggård. Det första jag såg var en stackars idiot, som kröp på alla fyra å gårdsplanen; en annan lika sorgligt lottad rastades i "dårgården" och förde där ett förskräckligt oväsen; och i fönstret af en källarell, där sinnessjuka förvaras, såg jag en ung kvinna, fullständigt naken, som vinkade och skrek. Nåja, sådana sorgliga synner äro icke ovanliga och ej heller oförklarliga för den som vet hvilka svårigheter som möta vid de abnormas vård. Men det upprörande i detta fall var att ej mindre än 13 barn "fostrades" å denna fattiggård. Man kan lätt tänka sig hvilka skadliga intryck det späda barnasinnets skall få af dylika hemska dagliga intryck.

På en annan fattiggård fann jag också en hel del barn, inlogerade bland gamla gubbar och gummor, som till stor del hörde till de förkomnas skara. Tillfrågad efter orsaken härhitt svarades ordagrant: "Vi anse att uet ej är affär att utackordera barnen, om vi behöfva betala med än 60 kr. om året!"

På dessa båda platser hade kommunerna gjort stora ekonomiska uppoffringar för att ordna fattigvården. Att de försummat det dyrbaraste samhällsmaterialet berodde på grof okunnighet om barnens lämpligaste fostran. Någon större ekonomisk uppoffring skulle det ej ha medfört att ordna barnens vård tillfredsställande. Men man är okunnig och oföretagsam — — —

Detsamma kan sägas om tusen andra fall. Vid utackordering tager man ej reda på om barnen komma till goda hem och ordnar ingen tillsyn. Följden blir att barnen ofta vanvårdas, utslitas i ansträngande arbete och sedan ensamma i lifvet sändas ut att kämpa lifvets kamp med stora förutsättningar att duka under.

Denna okunnighet och likgiltighet på ett af våra viktigaste sociala områden sträcker sig så långt, att man ej ens bryr sig om att tilllämpa de lagar, som finnas för barnens skydd. Sedan tio år ha vi en i många fall god lag, som berättigar den s. k. barnavårdsnämnden (hvars verksamhet kan utföras af skolrådet) att skilja barn från dåliga föräldrar, äfven mot dessas vilja. Men om denna lag har man i stort sedt föga aning i vårt land. Jag ber dem af Iduns läsare, som äro

ödesdigra. Men det är också ett hoppfullt och tacksamt arbete därför att det går ut på att hindra och förebygga det onda: ej endast att bota det.

ELLEN AFZELIUS.

bosatta i landsorien, att fråga myndigheterna om barnavårdsnämndens verksamhet; jag tror att svaren på de flesta platser skola bli förvånande.

Ibland händer emellertid att rikliga penningemedel komma ett samhälle till godo för barnens räkning, t. ex. genom en donation. Då skulle man förvänta att sakkunnigas råd inhämtas. Men nej, det är vid sådana uttaltalen de stora barnhemskasernerna skapas — jag såg häromdagen en ritning till en sådan för 30 barn med en fasad på 60 meter! Då skall det bli något gentilt i byggnadsväg som kan visas! Men om det är det bästa för barnen, därom bekymrar man sig föga.

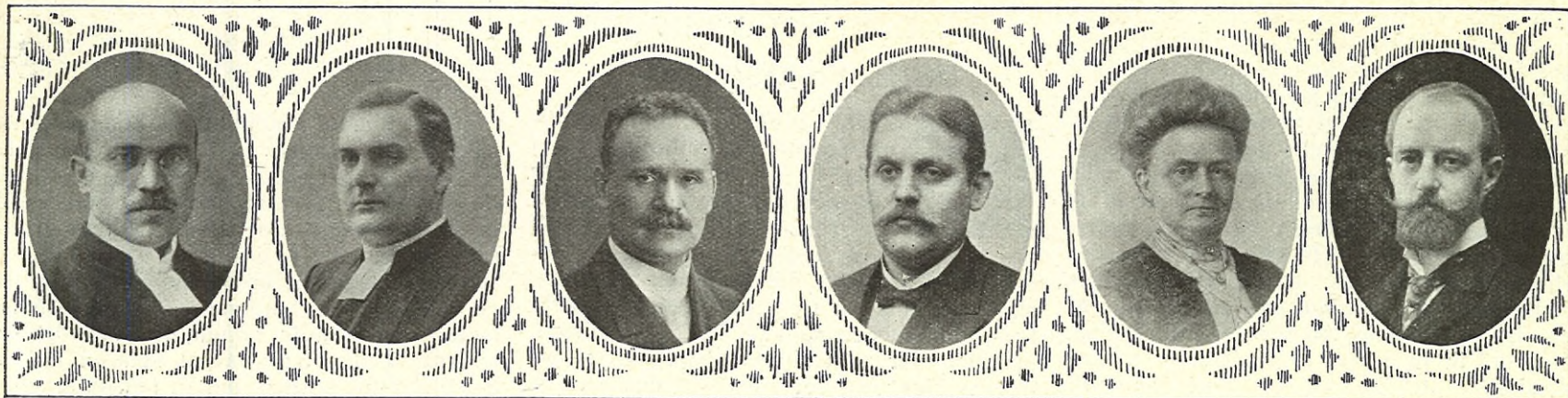
Det egendomliga med denna sak är, att samtidigt med att okunnighet och likgiltighet triumfera på sina håll, så nedlägges på andra platser ett sorgfälligt och intresserad arbete för barnens lämpliga fostran. Det skall med glädje här konstateras, att vi ha många kommuner i vårt land, som utföra ett utmärkt barnavårdsarbete, och att flera enskilda institutioner äro mönster i sitt slag.

Tanken ligger då nära att göra de goda erfarenheter, som vunnits, tillgängliga för alla; att gifva råd och upplysningar hur samhällets barnavård skall bedrivas; att beifra missförhållanden och väcka de sofvande. Det är också detta, som är afsikten med den konsulentverksamhet för barnavård, som Svenska fattigvårdsförbundet med bidrag af statsmedel från och med i år börjat utföra. Då verksamheten är så ny och den första tiden alltid måste vara en försökets tid, kunna några bestämda resultat ej ännu meddelas. Men i någon mån ser man hur arbetet skall läggas. Konsulentresor skola företagas — och ha redan förelagits i sommar — för att lära känna vår barnavård i alla dess olika former, hvarvid äfven genom råd och upplysningar gängse missförhållanden skola söka undanrödjas. Vidare skola alla, som så önska, erhålla råd och upplysningar, t. ex. angående gällande lagbestämmelser, anordnandet af barnhem, barnkrubbor, barnavårdsbyråer, småbarnshem, vidare beträffande bestämmelser för utackordering och inspektion, ritningar till anstalter af olika slag m. m. En systematisk undervisning i späda barns vård landet rundt hör till en af de många framtidsuppgifterna. På byrån för denna verksamhet, adress Låsmakaregatan 6, Stockholm, samlas ett arkiv och bibliotek i barnavårdsfrågan som är tillgängligt för allmänheten och man söker i öfrigt att med de tillgängliga resurserna tillmötesgå alla rimliga framställningar.

Verksamheten är lagd i händerna på en kommitté af sakkunniga, nämligen följande personer: Rektor Holger Bergwall, föreståndaren för Frimurarbarnhuset i Stockholm pastor Carl Bergö, öfverläkaren d:r I. Jundell, barnavårdsinspektören I. L. Kihlqvist, professorskan W. Rossander samt undertecknad.

En början är alltså gjord för att på ett målmedvetet sätt söka främja samhällets barnavård. De penningemedel, som stå till förfogande, äro visserligen försvinnande små och verksamheten kan ju till en början ej erhålla någon stor omfattning. Men genom intresserad medverkan från den stora allmänhetens sida kan mycket, som man nu betraktar som framtidsmål, snart bli verklighet. Och en vädjan om hjälp och stöd för denna nya verksamhet för barnens skydd må därför riktas till alla vårt lands barnavänner.

G. H. VON KOCH.

Kommitterade för konsulentverksamheten. Från vänster: Holger Bergwall, Carl Bergö, I. Jundell, L. Kihlqvist, W. Rossander, G. H. von Koch.

SOL.

DET HAR REGNAT I DAGAR OCH nätter, men denna morgon regerar solen suveränt. Är det verkligen samma stad som i går? Hafvet låg då stålgrått och dystert, alla ansikten voro modfälda, hoppet att kunna rädda den hotade skörden hade sjunkit till nollpunkten. I dag är hafvet ljusst och skimrande, stranden full af badande människor, alla ansikten glada, och tusende förhoppningar om en god skörd, trots allt, stiga upp i skyn. Och denna förändring är alltigenom solens verk. Säg mig en makt i världen, som är större än solens!

Jag har rest hela veckan från kommun till kommun och studerat fattigvården. Jag har sett åtskilligt dåligt och åtskilligt godt. Hvad är det som gör, att den ena kommunen kärleksfullt ordnat för sina invalider, medan den andra försummat i. o. m. det nödortfästaste? Det är icke pengar det kommer an på, icke heller den större eller mindre förmågan, det är uteslutande på solen det hela beror. Gif mig en människa med sol i sinnet i hvarje svensk kommunalstyrelse, och vår fattigvårdsfråga är löst!

När jag träder in hos kommunalnämndsordföranden, ser jag efter, om det finns någon solglimt i ögat. Finner jag den, då är allt godt och väl, men stirrar emot mig blott det egna intressets kalla öga, då vet jag, att de fattiga ha det svårt. Mätte då solen tränga in och taga sin boning i hvarje kommunalordförandes hjärta!

När jag efter resans slut kom till denna stad, hade jag sett föga sol både på himlen och i hjärtana. Men jag skulle här i fulla drag få njuta af båda delarna. Längs den vackra stranden gick jag fram, tills vägen slutade vid en egendomlig, långsträckt byggnad, som nästan liknade en rad järnvägsvagnar. Jag steg obehindradt in och fann det ena rummet efter det andra fyllt af små näpna sängar. Men ej en varelse syntes till. Till sist kom jag emellertid in i ett stort rum, där ett hundratal barn som bäst njöto af sin middag. Det var en härlig syn. Barnaansiktena buro spår af solens varma sken, och glädje lyste ur ögonen. En stund därefter såg jag dem åter, men nu ute på sandstranden, lekande, stojande i solglittret. Men nu såg jag också, att det var barn, som träffats af allhärjaren tuberkulosen. Några skuffade omkring på kryckor, andra hade sina händer eller fötter ombundna, och åter andra hade synliga märken af skrofulösa åkommor. Från alla Sveriges kanter hade dessa barn kommit för att under en 4-5 månader bada sina sjuka lemmar i solens helande strålar. Och med ömma händer och glada ögon vårdades de små af sjuksköterskor. Från mörka gränder, där tuberkler trifvas, och från undan-gömda landsdelar, där ingen vård står att få, komma de, dessa små människor. Och solens hälsogifvande kraft är underbar.

Har då denna barmhärtighetens idyll stått upp af sig själf? Ack nej. Intet blir till utan solens hjälp.

En enda människa, men en människa med sol i hjärtat har skapat denna barnens soliga tillflykt. Det är hans hjärtas sol, som inspirerat tanken, det är den, som kallat fram gifvare, det är också den, som ständigt bygger vidare och framkallar den ena afdelningen efter den andra. Tack vare den försvinner motståndet från de sollösa. En egoistisk stenhuggerifirma förbjuder att skog planteras på den nakna stranden. Men i stället växer det upp en skog af små hus — man ser tydligt, hur den första lilla stugan så småningom fått den ena kamraten efter den andra. Och nu kan man gå på ordentlig väg — till på köpet en af Sveriges vackraste — ända fram till detta barnens rike. Det är den härligaste slutpunkt för en vandring och äfven denna väg har solmänniskan skapat.

Med sol på himlen och med sol i människors hjärtan kan denna ofullkomliga värld förvandlas till ett jordiskt paradys.

Varberg, aug. 1912.

v. K.

Barnskyddsarbetets utveckling i vårt land.

DEN BEGRÄNSNING AF DE tillgängliga medlen, med hvilken fattigvården och välgörenheten tillsvidare nödgas räkna, tvingar dem, som vilja utöfva rationell välgörenhet, vare sig de äro enskilda personer eller myndigheter, att alltid noga öfverväga kostnaderna för en viss vidtagen åtgärd och jämföra dem med åtgärdens effektivitet. Då det gäller arbetet för hjälp åt nödställda mödrar och deras barn och då det gäller att i det särskilda fallet afgöra, hvilken åtgärd som bör vidtagas, exempelvis huruvida öppen eller slutna vård skall tillgripas, bör också en sådan inblick i åtgärdens facit vara vunnen af dem, som tagit till sin uppgift att hjälpa. Disproportionen mellan omkostnader och resultat bör vara anledning till, att vissa vårdformer försvinna, under det att vårdformer, som med jämförelsevis små medel gifva goda resultat, få träda i stället.

Men äfven om så blifver förhållandet, kommer dock ett rationellt barnskydd dock alltid att fordra tillgång på flera olika vårdformer, flera olika utvägar att användas allt efter fallets art. Ehuru således barnskyddsarbetet bör vara stadigt i ständig utveckling, kommer denna utveckling dock säkerligen icke att leda därtill, att vi få endast en enda väg att gå efter. Det kommer att allt framgent visa sig nödvändigt att kunna behandla hvarje fall efter dess art.

Med tiden komma också anspråken på dem, som fått eller tagit till sin uppgift att hjälpa, att växa. Man kommer att af dem kräfvat verklig kunskap i gifvandets konst, förmåga af social och psykisk analys för att kunna tillförlitligt bedöma hvarje fall, förmåga af praktisk synes för att kunna för

hvarje nödställd ställa det på det lämpligaste sättet. Att rationellt hjälpa och stödja skall med andra ord blifva ett samhällligt uppdrag, som lämnas endast till dem, som härför besitta verklig kompetens. Men har detta uppdrag kommit i händerna på kompetenta personer, så bör man också åt dessa personer lämna största möjliga frihet i behandlingen af de olika fallen och möjlighet utan alltför stora svårigheter öfvergifva gamla vårdformer och tillgripa nya.

Denna synpunkt, frihet för kompetenta institutioner, som utöfva praktiskt arbete på fattigvårdens och välgörenhetens område, att använda de tillgängliga medlen på ett sätt, som alltid motsvarar nya tiders åsikter och fordringar, borde beaktas af våra för land och folk nitälskande donatorer. Nu händer det icke sällan, att ett stort kapital genom noggranna föreskrifter bindes vid en viss vårdform, som sedan i tidens lopp blir föråldrad. Donationen blir då, hvad donator aldrig tänkt sig, en hämsko på välgörenhetsarbetet. Vackrast och för samhället nyttigast verkar därför den, som kanske med uppgifvande af någon egen kär tanke, icke binder sin donation vid en viss öppen eller slutna, kanske snart stelnande vårdform, utan som gör sin insats så, att den tillåter att till hvarje tid angripa nöden och eländet på det sätt, som bäst motsvarar tidens kraf.

Barnavårdsbyrån är en institution, som vid sitt arbete till skydd för mödrar och barn ej bundit sig vid någon bestämd vårdform. Så långt dess tillgångar tillåta, använder den sig af alla den öppna och slutna barnavårdens olika medel. Dess arbete visar vikten af, att alla dessa olika medel finnas samlade så att säga på en hand. Härigenom undgås, att en för ett fall kanske olämplig vårdform tillgripes, endast därför att man har god tillgång på densamma eller omvänt, att den för ett fall enda riktiga åtgärden icke vidtages, därför att den ej står den hjälpande till buds. Barnavårdsbyråns arbete visar också en sträfvan att för barnskyddet finna nya och ständigt bättre metoder, till gagn för de nödställda, till gagn för samhället själf. Barnavårdsbyrån torde därför vara väl förtjänt att ihågkommas med några stora donationer, som öfverlämnas till densamma utan detaljerade föreskrifter om vårdformer, endast med bestämmelsen, att deras afkastning skall användas för att upprätthålla dess verksamhet till skydd för nödställda mödrar och barn. Sådana donationer skulle sätta Barnavårdsbyrån i Stockholm i stånd att utsträcka sin verksamhet öfver allt Sveriges land, de skulle blifva ständigt gifvande källor för lindring af nöd och ständigt verkande häfstänger till barnskyddets utveckling i vårt land! De skulle blifva häfstänger till höjande af vårt lands hälsa, styrka och anseende.

I. JUNDELL.

“Såsom eget barn”.

N AF BYRÅNS BESÖKARE gjorde häromdagen förfrågan angående ett par makar, hvilas barn omhändertagits, och fick då det omdömet: ”Ja, nog var det dåligt förr, men sedan de mistade barnen, är det ju långt värre.” En mor, som sökte Byråns bistånd, hade å sitt flyttningsbetyg tvenne barn antecknade; tillfrågad om hon hade något mera barn, svarade hon dröjande, att hon ”haft” en gosse också, men denne hade hon ammat in på Barnhuset; lärarna trängde fram vid hågkomsten af den lute. Vid undersökningen visade det sig, att hon födt ett fjärde barn, äldre än de förut uppgifna. På förfrågan hvarför hon icke omfålat detta barns tillvaro, kom svaret alldeles lugnt: ”Det barnet har jag icke med att göra, det är taget som eget, hon har det så bra, så henne tänker jag aldrig på.” För det lilla barnhusbarnet hade hon lårat kvar, för det i det goda hemmet såsom ”eget” placerade fanns icke ens en tanke. Det är ansvarsfullt att skilja barnen från föräldrarna... Men när den kommer, som själf begär att ”bli af med barnet”? För ett par, tre år sedan begärdes plats å ett Småbarnshem för en 16 års flicka med ett nyfött barn, det var Fattigvårdsstyrelsen i församlingen, som lade sig ut för henne. Diakonissan där hade sett henne växa upp, den svaga, efterlåtne modern hade icke haft några händer med henne. Det tycktes nu vara ett lägligt tillfälle att få bibringa henne lite uppfostran och det tycktes också som om kärleken till barnet skulle till en viss grad förändrat den unga modern. När hon omsider lämnade hemmet, hade vänliga händer enats om att ordna så väl som möjligt, hon skulle få ha sitt barn kvar, slippa att som flertalet andra i hennes ställning lämna bort den lilla i fosterhem. I en stiftelses fastighet hade förhyrts ett trefligt enkelrum, mormor skulle dela bostaden. De båda kvinnorna hade visserligen arbete borta, men i huset fanns en barnkrubba och där skulle flickan få vara om dagarna. Från Fattigvården gafs såsom stöd ett månalligt belopp, det var i st. f. barnfadern, som tyvärr var okänd. Det dröjde icke länge förrän underrättelse kom, att barnet lämnats bort som eget! Hur hade det tillgått? Modern hade åtlydt en uppmaning och vänt sig till ett barnavårdsföretag med begäran om barnets omhändertagande och utan någon som helst undersökning om förhållandena beviljades hennes anhållan. Barnet friskt och väl vårdadt var just i 2-års åldern, ljuslätt med blå ögon och jag vill minnas, att håret också var lite vågigt, så det var lätt nog att finna ett hem. Men Fattigvården, Småbarnshemmet, Barnavårdsbyrån, Barnkrubban och andra stodo där med sorg och häpnad; ansträngningar, kostnader, besvär, förhoppningar... för att icke tala om mor och mormor i det en gång så trefna enkelrummet, de slannade icke heller kvar där så länge. Således, det gäller att se upp äfven vid den själfmant framställda begäran om ett barns omhändertagande. Det är gifvetvis så olika och således svårt att handla fullt principiellt, gärna skulle dock Barnavårdsbyrån vilja tillvägagå så att först, när icke annan utväg — den legala barnavårdsverksamheten icke att förglömma — gifves, först då placera de små i andras hem såsom egna barn. Som bekant finnes icke i vårt land någon adoptionslag, följaktligen må Byrån söka på annat sätt säkerställa de olika parterna: målsman, barn och fosterföräldrar, när det nu gäller en sådan placering. Sålunda får målsman underteckna en handling, inne-

hållande bl. a. afsägelse å föräldrarätten samt å alla anspråk att få besöka barnet eller eljes träda i förbindelse med detsamma. Byrån medgifves rätt att hos vederbörande domstol begära förmyndares tillsättande o. s. v. Med fosterföräldrarna växlar Byrån kontrakt, enligt hvilket barnet emottages för en pröfvodid af ett år, har icke uppsägning å någotdera hållet inom denna tid skett, ha fosterföräldrarna därmed åtagit sig — utan någon som helst ersättning — barnets framtida vård och fostran, i den senare inbegripes lämplig yrkesundervisning. Byrån ombesörjer förmynderskapets ordnande, biträder på begäran vid testamentes upprättande etc. Hittills ha dessa åtgärder befunnits tillfyllas. Många, många — målsmän och fosterföräldrar — ha fått ångra, att icke dessa formaliteter ordnats ordenligt. Här är en mor, som helt oväntat fått sitt barn sig återsändt från dem, som en gång tog det om hand, här äro fosterföräldrar, som under årafal sörjt för gossen eller flickan, nu gör modern sin laga rätt gällande att återfå barnet; så kifvas de vuxna och de små kastas hit och dit. Det kunde höra hit att säga något om detta, som kallas ”en summa ett för allt”, men det gifves icke plats och det är att hoppas att allmänhetens ögon alltmera skola öppnas för det skändliga, det rysansvärda härufinnan. Nära nog hvarje lyssnande öra kan förnimma gråten och jämmern från många dessa små, lämnade mot en summa i ”kärleksfull, god vård”. Penningar få icke vara med när det gäller att gifva en hemlös liten stackare huld och hem som eget barn. Med dessa rättensnören framför sig torde det icke förvåna, att Byrån å de nära 1,200 handlingar, som behandlats och å hvilka ju ofta upptagas ett flertal barn, antecknat endast 22 barn upptagna såsom egna barn under nyssnämnda former. Större antalet af dessa ha funnit väg till sina n. v. hem tack vare Iduns välvilligt öppnade spalter. Det är numera dock icke ovanligt, att man vänder sig direkt till Byrån med begäran om anvisning å en gosse eller i flesta fall å en liten flicka, som helst bör vara 1—2 år, ljuslockig och blåög!

Följande utdrag ur bref och samtal äro belysande nog för de en gång hemlösas nuvarande ställning.

— — — Vår lilla rara flicka har nu lyckligt och väl anländt till sitt nya hem. Hon är hemmastadd redan och tyckes det som om belåtenheten skulle vara ömsesidig. Min hustru har tänkt att låta S. stanna kvar här ute på landet så länge som möjligt, en trojänarinna, som varit hos oss i 18 år och som är en utmärkt människa, kommer att med stor förtjusning vara S. behjälplig under den tiden S. har mycket att bestyra med höns, kycklingar, hunden Dick m. m. här på stället. Dessutom finnes här i närheten 3 flickor och 2 gossar, hvilka synas göra allt för att ”skämma bort” henne. Ja, måtte allt vara gjort i en god stund och måtte vi kunna vara till nytta för den lilla liksom hon till glädje för oss.

— — — ”Från att vara en liten blåblek varelse med rödkantade ögon, slö och efter sin tid är hon nu rosig och rar med stora klara ögon och långa ögonfransar, ytterst liflig och vaken, mycket hos henne röjer ett intelligent barn. Vi äro mycket fästade vid henne och hon vid oss.” Efter ett par års förlopp meddelades, att läkare konstaterat svårt hjärtfel hos den lilla, hennes lynne har blifvit stridigt, äfven annat ger anledning till bekymmer. Att begagna sig af den bestämmelse i kontraktet, som utlofvar Byråns återtagande af barnet i händelse af sjukdom, hade dock aldrig varit en tanke på, ”nu behöfver hon oss bättre än någonsin.”

— — — ”Jag önskar äfven begagna tillfället att uttala min hustrus och mitt eget uppriktiga tack för allt det tillmötesgående och den beredvillighet Byrån visat oss vid ordnandet af denna sak. Den lilla flickan tycktes vara ett särdeles rart och älskligt barn.” Några månader senare skrifves: Vår lilla flicka har alldeles intagit våra hjärtan, men så har hon också ett särdeles lyckligt lynne.

— — — ”Var vänlig och sänd T:s betyg med omgående. Hoppas att saken fortast möjligt blir ordnad, så att vi kunna vara riktigt säkra på att alltid få behålla vår gosse, som vi båda äro mycket fästade vid.”

— — — ”Hon är vår lilla solstråle och särskildt är hon mormors ögonsten. Det är så roligt för oss, att alla de våra äro så förtjusta i henne. Hon är så duktig, talar rent allting, har ett godt, klart förstånd. Just nu håller hon på att rulla påskägg här inne hos mig, det är i dag för blåsigt att gå ut. Sänder härmed ett kort att överlämnas till G:s mor, har låtit sätta upp fotografiet på denna kartong för att icke fotografens namn och adress skall synas, ty det är ju öfverenskommet att modern icke skall veta, hvar lillan finnes.”

— — — Tyvärr har det befunnits att M:s ena lunga är skadad af tuberkulos. Fosterföräldrarna anse dock att sjukdomen visst icke skall skilja dem från barnet, helst som de för någon tid komma att vistas utomlands i varmare klimat, hvilket läkaren hoppas skall vara välgörande, förhända gifva full hälsa åter.

Våra små skyddslingar ha kommit väl ut — och hade man rätt att låta endast hjärtat, känslan tala, hur många flera önskade vi icke vore under samma goda förhållanden. Alltid finnas dock några, som Byrån med tacksamhet skall ha att föreslå till dem, som så önska.

LARS BARKMAN.

Hemlösa barn och barnlösa hem.

David Bertil.

David Bertil, FÖDD den 28 jan. 1909. Föddes af helt unga föräldrar. Modern har sedermera ingått en annan förbindelse, själf frågar hon icke efter barnet och hennes man hotar att genast öfvergifva henne och deras gemensamma barn, för den händelse gossen lämnas till henne, barnfadern har ett ringa lönande yrke, ofta arbetslös, hans mor har nyligen blifvit änka och det behöfs väl att han, så vidt möjligt är, stödjer henne. Gossen fostras hos sin mormor, en arbetsam och duktig kvinna, som nu tillfölje ålder och klenhet omöjligt kan draga försorg om honom längre, hon kan icke förmås vända sig till Fattigvården, mest af den orsaken att hon befarar att gossen i så fall förr eller senare skulle återfalla på sina föräldrar och för detta vill hon skydda honom.

Sven Gunnar.

Sven Gunnar. FÖDD den 26 sept. 1911. Han tillhör en af Stockholms grannkommuner, modern dog vid förlösningsen å ett härvarande barnbördshus och då det var känt att fadern omöjligt kunde taga sig an honom, kom den lille genom Byrån till ett privat fosterbarnshem, där han nu snart ett år åtnjutit den omsorgsfullaste vård. Han måste nu ge plats åt någon annan. Vid efterhörande i det fattiga hemmet synes det icke vara rimligt sända honom dit, därstädes finnas förut 5 barn, det äldsta 8 år, som skola ”fostras” af en hushållerska. Kommunen har på förfrågan förklarar sig förhindrad taga hand om gossen, enär fadern är frisk och arbetsfö.

Alla de, som önska gifva något af dessa barn ett hem, torde vända sig till **Barnavårdsbyrån**, Kornhamnstorg 51, allm. tel. 29 54, rikstel. 21 98. Mottagningstid (ulom lördagar) kl. 10—12.

ILLÄ FÖR S

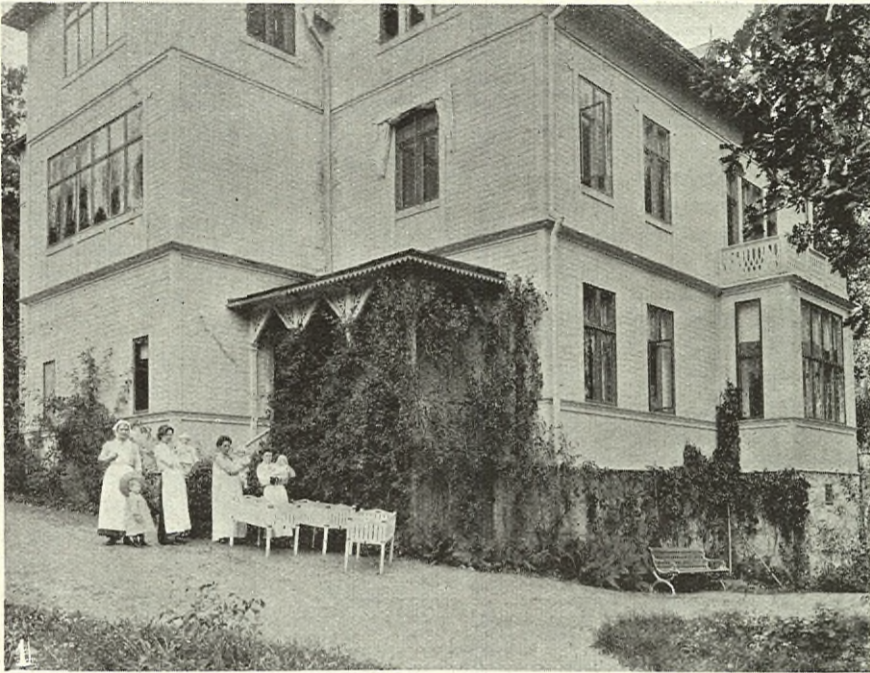
M NÅGRA FÅ GRUNDLIGT lära sig, att livet är kompliceradt, så torde det vara personalen på barnvårdsbyrån: olyckan ikläder sig nästan lika många former som byrån har fall i sin stora samling af mänskliga dokument. Men man kan dock bland denna brokiga samling af dramer, hvilkas trådar knyts och lösas långt bortom offentligheten, urskilja vissa grundtyper. För hvarje sådan typ finnes olika vårdformer, och barnvårdsbyrån har samlade omkring sig ett antal institutioner, som, ehuru skilda från byrån så tillvida att de ha egen styrelse och egen ekonomi, intimt samarbete med byrån icke blott då det gäller att åtaga sig deras skyddslingar utan ända till dess man kommit så långt att dessa upphöra vara "fall" och bli själfständiga samhällsmedlemmar.

Aldst af dessa är stiftelsen Småbarnshem, hvars tionde verksamhetsår nu lider mot sitt slut och som förut arbetade på egen hand. Det är där den unga, ogifta förstföderskan som öfvergifvits af barnafadern och icke har anhöriga att lita till, finner ett skydd under de första månaderna af barnets tillvaro. Den princip, som tillämpas på Småbarnshemmen, och som stödes på goda läkarevetenskapliga skäl, är att mor och barn böra få vara tillsammans, trots det att modern står ensam eller kanske ännu mer då.

För barnvårdsbyrån är det viktigt att ha sådana hem att hänvisa hjälpsökande till. Men byrån nöjer sig inte härmed, den släpper icke sin skyddslings intressen, sedan hon kommit i hemmet. Den för moderns sak hos barnets far, söker först att få honom med godo att bidra till barnets uppfostran och begagnar sig, när detta icke hjälper af lagliga medel. Stundom händer att den kan förmedla äktenskap mellan föräldrarna, något som dock icke i alla fall ens är önskligt.

Stiftelsen Småbarnshem har tvenne hem hvaraf det äldsta är beläget på Djursholm. Hit få mödrarna komma så snart de lämnat barnbördshuset eller asylen och stanna i nio månader. Under denna tid få de sköta sitt eget och ett annat barn, de lära sig rationell barnavård och de få dessutom en förträfflig skola i alla hemsysslor, tvätt, städning, matlagning. När de lämna hemmet kunna barnen få stanna ytterligare nio månader, medan modern ordnar för sig, och hemmet och byrån göra då hvad de kunna för att hjälpa modern i den situation, som då inträder. Är det möjligt ordnas det så att de få behålla barnet hos sig, annars skaffas ett fosterhem. På hemmet i Djursholm finnes plats för 14 mödrar och dubbelt så många barn.

En besökande som en solig höstdag träder inom trädgårdsgrindarna, ser villan stå med alla fönster öppna mot sol och grönska, medan koltbarnen leka på gården rosiga och rara, som små välskötta barn skola vara, går igenom rummen och ser alla i arbete hvar med sitt, finner de minsta sovande i sina bäddar sin fridfulla förmiddagssömn, och tycker sig ha sett in i ett stort och lyckligt och välordnad hem. Men lyssnar man till några af de historier, som fört dessa mödrar hit, så tråda skuggorna i den vackra taflan fram. Förutsättningarna för detta hem äro helt enkelt några af det moderna samhällets mörkaste förhållanden. Men man behöfver knappt ens höra några historier, blott se litet närmare på dessa unga kvinnor, för att förstå att de icke höra till de lyckliga mödrarnas tal. De ha varit illa psykiskt och fysiskt och för många har den moraliska

1. Småbarnshemmet, Djursholm. 2. Hagaros hemmet, Kungälv. 3. Brännkyrkagatan, Stockholm. 4. Småbarnshemmet å Djursholm. 5. Mödrar och barn. 6. Interiör från Barntomat på Djursholm. 7. Scen från Maja Hall. 8. Färdig för promenad. byråns s

ORMARNA

shocken vid att finna, att den man och den kärlek de litat på icke stodo profvet, varit det svåraste att öfvervinna. Den magra och bleka flickan som sitter där med barnet i knät har kanske just i dag fått höra att mannens svar på den hemställdan byrån gjort hos honom blef: "jag känner icke den flickan". En annan har just i dag beslutat sig för att ta ut stämning på barnafadern sedan alla försök till uppgörelse i godo varit förgäfvade. Men beviskedjan är svag. Hon har trots att de och de skulle kunna vittna, "som såg oss ute tillsammans hvarenda söndag", men får lära sig att sådana vittnen icke duga, hon har bref, men de äro undertecknade bara med en bokstaf och de bevisa dessutom ingenting, ty där finnes ingen antydning på att han erkänner faderskapet. En tredje har fått veta, att hennes fästman är gift i Norge, en fjärde att han inledt en ny förbindelse, en femte skall lämna hemmet om några få dagar och skiljas vid sitt barn, som hon nu lärt sig att hålla af så att hon inte tycker sig kunna lefva utan detsamma. Och dessa mödrar, som se barnen växa och blomstra upp här under den goda vården, måste ju säga sig att barnet kommer att betyda mycket bekymmer och arbete och försakelse, ifall de vilja göra sin plikt. Och de skola inte kunna underlåta att grubbla öfver ansvarets ojämna fördelning.

Det enda verkligt sorglösa i detta hem är barnen, lyckliga i nuet, frimodiga vändande sina ljufva leenden mot en värld för hvars räkning de dag för dag utveckla de krafter det oförstörbara lifvet gaf dem i samma rika mått som andra barn.

Hemmet på Söder, Brännkyrkagatan 114, är upprättadt af samma stiftelse och skötes efter samma principer som moderhemmet, endast det har icke plats för fullt så många mödrar. Det ligger uppe på en höjd i en gammal trädgård med fri utsikt och erbjuder möjligheter för barn och tvänt att solas i fria luften. Här kan äfven en och annan mor tas emot en tid innan barnets födelse och det är ofta ovärderligt för byrån att ha tillflykt för blifvande mödrar, som icke orka arbeta så mycket och icke veta hvar de skola ta vägen.

Ordföranden i stiftelsen Småbarnshem är stadsläkaren doktor I. Andersson och sekreterare fru Signe von Koch, som deltog vid det första hemmets startande. Föreståndarinnan för Djurholmshemmet är fru Lydia Jansson, som håller spiran i en mycket moderlig hand, vid hemmet på Brännkyrkagatan beklädes den kräfvande posten af fröken B. Jönsson.

Men Barnavårdsbyrån får många fall till behandling där Småbarnshemmen icke kunna vara af någon hjälp. För att komma in där måste ju modern vara förstföderska och prestera så goda rekommendationer att man kan hoppas på varaktigt inflytande på hennes framtid af vistelsen å hemmet. Men många mödrar uppfylla hvarken den ena eller den andra kvalifikationen och lika fullt måste för barnets skull någonting göras. För dem återstår alltså endast att lämna barnen till fosterhemmen. Men dessa äro ofta ett dåligt surrogat, och de goda fosterhemmen äro inte lätta att finna. Att lämna klena spädbarn ut i fosterhem på landet är också vanskligt och betyder att de alldeles skiljas från modern om hon har sitt arbete i Stockholm. För sådana eventualiteter har Byrån sitt spädbarnshem, där syster Ingeborg med tillhjälp af elever sköter de små. I de två stora luftiga barnsalarna titta små hufvuden ur bäddarna och blå

1. Barnkonvalescent-
2. Småbarnshemmet vid
3. Föreståndarinnan vid
4. fru Lydia Jansson omgif-
och barn å Småbarnshem-
avårdsbyråns upptagningshem
det föreståndarinnan fröken
barnshemmet: lillan badas.
Interiör från Barnavårds-
barnshem.

Jag känner icke Cornelia.

ögon blicka trygga och förnöjda mot vårdarinnorna, som ordnat lifvet så punkligt och fridfullt, att ett litet barn kan gilla det. Eller man sover med handen under kinden så bekymmerfritt, som hade man aldrig blifvit öfvergifven, som vore man icke hemlös och hjälplös. Rangskillnaden på spädbarnshemmet räknas icke efter bröstbarn och flaskbarn som å småbarnshemmen, här äro ju alla flaskbarn, nej här skiljer man på dem, som ofta få besök af mor, kanske om det är riktigt bra också af far, — och på dem, som aldrig få besök. Några mödrar planera på att ta hem barnen, när deras tid på hemmet är slut, andra barn komma i fosterhem, eller kanske tagas som egna.

För barnen betalar barnavårdsbyrån tjugo kronor i månaden, en summa, som sedan så vidt möjligt utkräves af föräldrarna. Ord-förande i hemmets styrelse är generalskan Warberg, hemmets läkare doktor Jundell.

Men barnavårdsbyrån får icke blott ta hand om hemlösa barn, ofta måste de beifra fall af vanvård af barn, som komma från dåliga hem. Om regeln annars är att söka förena föräldrar och barn, så måste stundom för barnens framtids skull dessa skiljas från föräldrarna. Men oftast äro de då så psykiskt förkomna, att det icke skulle duga att skicka ut dem i fosterhem direkt — äfven om föräldrarna skulle ge sin tillåtelse. De behöfva en öfvergångstid under hvilken de få sakkunnig vård, och deras förkrympta och förskrämda små själar under varsam ledning rätas och befrias. För dessa barn har öppnats Tomta barnhem på Djursholm. Hemmet är helt litet och dessa små gossar och flickor i olika åldrar ge intryck af att tillhöra en stor familj, där föreståndarinnan, fröken Maja Hall, är mamma. Medan de minsta sova sin förmiddagssömn och de äldsta äro i skolan har tanten en stund ledig och kan berätta en smula om sina skyddslingar. Det är ofta små bedröfliga varelser hon får i sin vård. Fulla af ohyra, kanske med blåmärken eller brännsår, med opropotionerligt stora och spända magar och insjunkna bröst, klädda i lump, föras de ut till hemmet. Därtill äro de ofta mången gång nervösa, behäftade med oarter och tala det råa språk de lärt hemma. Trots allt äro de ofta förtviflade öfver att behöfva lämna sitt hem, hur dåligt det än varit. Dessa barn, säger fröken Hall, äro vanligtvis mer fästa vid sina föräldrar, än barn som ha det godt och bra, och med en liten tapper lojalitet hålla de dock på mor och far och vägra att säga något ondt om dem, än mindre klaga öfver mishandel. Det är först långt om länge som tanten kan få dem att anförtro henne något af det lidande de geomgått, och det är då under strängaste tysthetslöfte. Ofta ligger det vid undersökning flera generationer af nöd och förkommenhet bakom dessa de värsta fallen. Om förhållandena möjligtvis förbättras något i hemmen få barnen komma tillbaka, annars anskaffas fosterhem.

Ännu en typ af hem är barnkonvalescenthemmet Hagaro i närheten af Kumla station, som öppnades den 1 april, och dit Barnavårdsbyrån, som äger rätt att besätta sex platser, genast sände sex af sina små klena skyddslingar. Det lilla vackra hemmet äges af tvenne goda vänner, hvaraf den ena sjuksköterska, som upplåtit det för sitt ändamål och själfva sköta det. Plats finnes för 8 å 10 barn. Ehuru hemmet ännu är så nytt ha goda resultat uppnåtts och barnen ha blifvit krya och dukliga. Föreståndarinna för hemmet är sjuksköterskan, fröken Maggie Bjurbäck.

Utom dessa hem finnas andra, till hvilka barnavårdsbyrån icke står i fullt så nära för-

ÖFVER STADEN SJONK HÖST-kvällens varma disiga skymning, och ljusen tändes, som stjärnorna tändas på himlen.

Mälarstrandens lyktor stodo med blekt lysande hufvuden uppställda på led liksom till vandring och syntes henne, som satt vid fönstret, likna ett pilgrimståg af stjärnor bort från denna rymd. Hon hade nyligen blifvit änka, och full af vemod öfver att det icke händt henne fem år tidigare, drömde hon om att se hela firmamentets stjärnarmé i ordnade led tåga bort, lämnande jorden såsom en allför sårad krigare ensam kvar i den omätliga natten. Hon tyckte sig se den sista stjärnan glida bortom horisonten och tänkte med bitter tillfredsställelse "gärna för mig".

I detsamma ringde tamburklockan, hon vred snabbt upp lampan och drog för gardinerna. På bordet framför soffan låg en tidning uppslagen. Hon tänkte först vika ihop den, men hejdade sig med ett litet leende och lät den ligga.

Därute växlades ett par repliker mellan jungfrun och en främmande, hvars tonfall icke var att leka med. Strax därpå kom Lina in och sade: jag rår inte, friherrinnan,

bindelse, men dit den dock får skicka barn, som äro i behof af vård. Ett sådant hem är grosshandlare J. Fredricssons barnhem vid Enskede, där barn öfver två år mottagas, och det hem å Lidingön, som fröken Elsa Arvidsson själf upprättat, sköter och bekostar, och där ett antal spädbarn få mönstergill vård.

Barnavårdsbyrån hänvisar äfven flera fall till stadens hem för mödrar och spädbarn på Folkungagatan och frälsningsarméns hem vid Skogsbo.

Det är i allmänhet tacksamt att arbeta bland barnen. Äfven de ynkligaste små stackare bruka efter någon tids vård bli krya och präktiga, och särskildt gäller detta om de barn, som å spädbarnshemmen få fostras upp vid modersmjölken. Ingen torde heller ha något att säga mot att dessa barn, som annars helt visst skulle ha gått en säker undergång till mötes, tas om hand, när föräldrarna icke kunna eller vilja göra det. Med mödrarna ställer sig saken något mera komplicerad. De få å småbarnshemmen lära sig att moderns plikt är att själf vårda sitt barn, de lära sig också älska dem och önska ofta intet högre än att få ha dem hos sig alljämt. Men när de då fråga: hur skall detta gå till? står byrån ofta svarslös. De som vilja ha en plats, där de kunna ta barnen med sig, få ta plats som hushållerskor hos änklingar. Detta leder ofta till en ny förbindelse, och då blir kanske barnet, som skulle vara ett medel till moderns förbättring, en orsak till att förbindelsen icke legaliseras. Ytterst svårt för en mor, som arbetar borta, är att finna någon familj, där hon kan få lämplig bostad och barnet får efter-syn under arbetstiden. Barnkrubborna ta i allmänhet icke emot barn under två år. Svårigheten blir större därigenom, att moderns ekonomiska resurser, där barnafadern alldeles undandraget sig sina skyldigheter, äro så ytterligt små. Barnavårdsbyrån har också insett detta, och krafter äro i verksamhet för att medels nya vårdformer fullända arbetet och göra det lättare för mödrarna att ordna så att de själfva kunna icke blott arbeta för sina barn, men också behålla dem under deras uppväxttid.

E. W.

men hon pastår, att hon var väntad klockan 7.

I nästa ögonblick stod Helga Wisbeck i dörren, hennes entré var mera brådskande än egentligen värdig och hon fäste på värdinnan en genomträngande, oförbehållsamt granskande blick ur sina kloka bruna ögon, för tankspridd att minnas att hon kom på visit och icke på sjukbesök.

Men innan hon tagit sin hand, som var tämligen rödsvättad, ur den andras, hade hon iakttagit hela den charmanta interiören, insupit den smäktande atmosfären och ställt diagnosen på den lilla förtjusande kvinnan med de kalla ögonen.

Friherrinnan tyckte för sin del icke om Helga, det retade henne, att hon hade en färdigköpt blus, och de båda damerna slog sig ner midt emot hvarandra med ömsesidig antipati.

— Jag får be doktorn ursäkta min jungfru, sade friherrinnan, men hon handlade endast efter order. Jag får lof att vara så försiktig nu sedan det stod i tidningarna om de 200,000 som min man anslagit till välgörande ändamål att utdelas efter mitt val. Här springer folk jämt från alla möjliga föreningar och vill tigga af mig pengarna, det är rysligt hvad det finns mycket välgörenhet och man skulle tro att pengarna vore hufvudsaken.

Ett nästan omärkligt leende gled öfver Helgas ansikte men utan att utplåna hennes tankspridda och litet bekymrade min.

— Jag vet egentligen inte hvad jag skall säga friherrinnan, började hon. Min bror trodde att ni skulle vara intresserad af att hjälpa "Ensamma mödrar", och just därför ville sätta er litet mera in i arbetet. Jag har tagit med mig de tre sista årens redogörelser.

I själfva verket hade Hans Wisbeck sagt: Hon är absolut okunnig, den som talar bäst för sin vara får nog pengarna, det är så godt du går upp till henne och tar henne på det ömma. Glöm inte att nämna hertiginnan af Dalsland.

Friherrinnan tog de små häftena en smula ovilligt och lade dem åt sidan.

— Jag måste först och främst tänka på hvad min man skulle ha gillat, han hade en mycket allvarlig läggning, sade hon.

— Jag kan förstå det af hans vackra handling, sade Helga enkelt, och lät insinuationen falla till sina fötter, där den blef liggande.

Så blef det tyst en minut och Helga tänkte: det här går inte.

En otålighet steg upp inom henne mot denna friherrinna, som måste sökas upp midt i brådskan och undervisas om det som var solklart och som hon hade god tid att ta reda på själf.

Telefonen bröt lyckligtvis af tystnaden och friherrinnan reste sig för att svara.

— Det är nog till mig, sade Helga.

En kvinnlig röst begärde mycket riktigt att få tala med doktor Wisbeck och friherrinnan lämnade luren med en förvånad min.

Helga tycktes ge föreskrifter åt en patient genom någon som hette Cornelia; värdinnan tog en roman, önskande till Gud att Helga skulle gå, så att hon kunde få ägna sig utslutande åt boken.

— Ja, vet doktorn, sade hon, för att göra processen kortare, det finns så rysligt mycket välgörenhet, som man vet är bra och den får jag nog hålla mig till. Det här att ta sig an de ogifta mödrarna och deras barn det har nog två sidor, när man ser lite djupare. Det strider mot det allmänna rättsmedvetandet.

— Ja, sade Helga, men strid får man alltid vara beredd på, när man vill något.

Friherrinnan fick fatt i tidningen på bordet.
— Har doktorn läst den här artikeln? Här står det just så klart uttryckt "förhålligandet af de ogiffta mödrarna hotar att bli en riksolycka".

— Jag har redan läst det, sade Helga lugnt, och jag visade det just för Cornelia i morse, i tanke att det borde intressera henne såsom en af de förhålligade. Men det gjorde det inte, hon saknar alldeles blick för de stora synpunkterna. Vill ni att jag skall berätta om Cornelia?

Friherrinnan var öfvertygad om att hennes roman var mycket roligare, dessutom tyckte hon icke om att heta "ni".

— Är det något särskildt märkvärdigt med Cornelia? frågade hon.

— Ja, sade Helga, ni får själf höra. Hon var så glad öfver att ha hittat ett lämpligt vadställe öfver floden som skilde henne från det land där de 200,000 funnos, så glad att hon icke brydde sig om att vattnet var isande kallt.

— Cornelia och jag gjorde bekantskap en natt vid slussbron för sex år sedan, började hon och kunde, då hon slöt ögonen, se hela scenen framför sig. — Jag skulle hem, från ett rösträttsmöte tror jag, inflickade hon och smålog, och som jag går öfver bron får jag se en flicka som rusar mot spårvagnen och ställer sig midt för den, medan hon slår ut armarna i en patetisk gest som för att möta döden. Men det var bara ett växelspår hon stod på, och ett par fot framför henne vek vagnen och snuddade artigt förbi.

Då föll armarna ner åf sidorna och hon kastade sig handlöst ned i gatan. Jag gaf upp sista spårvagnen och gick fram och tog reda på henne. Hon var vild och vanvårdad men helt ung, och jag, som den tiden var ganska ung jag med, sade: låt bli sånt där, det finns så många möjligheter i lifvet, men döden har ingen.

— Det ljuger ni, svarade Cornelia, och det var de första ord jag hörde henne yttra. Jag skulle naturligtvis ge henne bevis för de många möjligheterna. Men just i det ögonblicket kunde jag inte tänka mig någon för Cornelia, hvarför jag helt tafatt tog henne med hem.

Cornelia är intressant som ett utomordentligt exempel på hur det går, när man inte klemar med en ogift mor och hennes barn utan lämnar dem åf det öde, hon förtjänat för dem bägge. Cornelias mor var själf ogift och öfvergifven och som hon fick rå sig själf lämnade hon bort flickan i en arbetarfamilj för en liten summa i ett för allt. Hustrun där insåg att Cornelia, såvida hon skulle lefva, var en dålig affär men hade icke mer kredit i magasinet och behöll flickan, i hopp att vår Herre skulle öfverta henne. Modern försvann och först efter 12 år dök hon upp igen, men då råkade den ouppfostrade Cornelia i en sådan vrede öfver denna mor, att hon rusade på henne och körde ut henne, hvarefter modern för alltid gick sin väg under högljudda beskärnelser.

Jag kan inte tänka med lugn på Cornelias barndom. Jag tycker att världen gjort detta stackars barn en alltför grym orätt och att hon äger en fordran på samhället, som det aldrig kan inlösa.

Inte sant, sade hon och såg vädjande på den andra, glömmande att hon kom som supplikant och talande som kvinna till kvinna, inte sant, ni och jag, vi begär inte att slippa lidandet? Vi klagat inte och förtörnas inte, när det kommer, vi vet att bördorna är för våra ryggar, och vi bär dem. Men då barn får lida oskyldigt då förtörnas vi, vi vill, vi fordrar att de skall ha fred så länge och vara sorglösa. Tänk er att vi hade en liten flicka

att fostra upp, hur varligt skulle vi inte fara fram med henne, hur skulle vi inte göra allt för att hon samlade krafter och mod för framtiden och härdade sin lilla själ? Och så tänk er Cornelia, som växer upp som hackkyckling i det enda rummet, där det är allt för frångit om platsen redan utan henne, som gråter sig till sömns på lumphögen som är hennes bädd och vaknar vid svordomar. Hon har aldrig varit ett barn, för henne har varit slutet hela den värld som är skön och ren och god, hon vet ingenting om de moraliska värden som gör en människa till människa. Vid femton år, då vi ännu skyddar våra unga flickor för blotta kunskapen om de råa passioner, som härjar lifvet, har hon kommit så långt att hon förtär strykningen, i en afsikt som jag icke vill antyda för er min fru, och dock har hon aldrig fallit djupt, ty hon har aldrig stått högre. Hon ligger på sjukhuset flere månader, föres gång på gång till operationsbordet. Efter förfärliga lidanden blir hon slulligen friskskrifven. Nu börjar hon på fabrik. Där inleder hon en varaktig förbindelse med en af kamraterna, som förmenas ha hederliga afsikter längre fram. Men då hon kommer i grossess emigrerar han.

Detta var hennes historia, när jag fann henne. Enligt er åsikt borde jag ha släppt henne.

— Jag tycker, svarade friherrinnan, att ert exempel just visar mig hvad slags folk det är som ni vill man skall hjälpa. Det är sådana som är förutbestämda att gå under. Med de otillräckliga medel som finns bör man väl koncentrera sig på dem som kan — —

— Ge ränta? Men Cornelia har gett en god utdelning, hvilket visar att hos henne fanns ett gry, som inte ens den sämsta omgifning kunde döda. Så ni ser att det är ganska svårt att öfva räntebärande välgörenhet. Men det vore synd om oss alla om den dag vi drabbades af olyckan, människorna stå bredvid och förklara att vi äro förutbestämda till undergång.

Friherrinnan rynkade pannan. Helga foffor:

— Cornelia själf, hon måtte ha varit förutbestämd eller ej, höll instinktivt på sitt stackars lif. Hon kunde aldrig försona sig med sitt öde och hon protesterade af alla krafter, ehuru hon ju inte kunde visa sina oluskänslor annat än genom att klösa och värja sig mot lidandet som ett litet djur. Äfven då hon inte orkade rasa mer, utan måste låta allt motståndslöst gå öfver sig skedde det med en förfärlig vanmäktig vrede.

— Hvilket hårdt sinne.

— Ja, det kan så tyckas, men ni får komma ihåg att om ni och jag bär våra öden bättre, så är det emedan vi är en smula filosofer. Vi finner tröst i. ex. i tanken att den sorg vi drabbats af bevisar tillvaron af en evig rättvisa, eller vi ta saken estetiskt och glädja oss åt att ett värdigt buret lidande är skönt. Alltid hittar vi på något sätt att öfverlista oss själfva. Men Cornelia — på hennes oskyddade kropp föll ödets slag hårdt och misskundslost, hon hade ingen utsikt öfver sig själf, fann intet sammanhang, ingen mening i någonting. Jag kan se den stumma fortviflade frågan i hennes blick, när hon låg sjuk: Är det inte nog snart? Men det tycktes aldrig bli nog. Hon var mycket spak, Cornelia, innan barnet föddes, men sedan dess far svarat på mitt bref: jag känner inte den flickan, brukade hon någongång säga att hon skulle döda detta hatade barn, så blef hon ju själf dömd till döden, trodde hon.

Det var ett hårdt arbete att få henne att följa med till ett privat hem, som vi med oändlig möda skaffade, nu är det ju lättare, nu finns småbarnshemmen.

— Det är visst lättare att synda också, nu, sade friherrinnan. Med sådana möjligheter är det inte att undra på om flickorna sorglösare än hittills hänge sig åt ett dåligt lif.

— Synden är äldre än småbarnshemmen, svarade Helga saktmodigt. Jag har försökt ta reda på en smula på de orsaker, som för flickorna dit, men aldrig har jag funnit att det är hemmens egen existens.

— Omedvetet — —

— Nej, svarade Helga, omedvetet lyder de en lag, som är inskrifven i allas våra hjärtan och som bjuder oss att tvärt mot all klokhet släppa till oss själfva, ödsla med oss, beundrande i faran. Ingen af dem har vetat hvad de gjort, somliga har inte tänkt en dag framför sig, andra har helt enkelt hållit af mannen och trott på honom. Andras öden lär dem ingenting. Om kvinnans tillit till den hon håller af svikes hvarje kväll, så är den hvar morgon ny. Andra är opålitliga — men inte deras Eriksson. Skyll alltså inte på oss, som söker rädda spillrorna vid skeppsbrottet, saken låter förklara sig enklare.

— Det är möjligt att doktorn har rätt, men tänk på den moraliska verkan af att bli så omvårdad därför att man begått ett felsteg! Få bo i en villa på landet till tack.

— Friherrinnan är så stark i teorien, sade Helga och strök handen öfver pannan och de trötta ögonen. Ni skulle se verkligheten. Då behöfde ni inte oroas er öfver att de ensamma mödrarna får det för bra.

— Nå, hur gick det med Cornelia, frågade friherrinnan hastigt.

— När Cornelia var något så när kry, bra blir hon aldrig, och skulle börja arbeta, sade hon till mig: det hade varit mycket bättre om jag aldrig hade fått amma lilla Karl, för nu kan jag inte lefva utan honom. Men bo hemma och ha honom i det eländet och smutsen ensam med den elaka gubben och käringen, hela dagarna, det kan jag inte. Jag nödgas tillstå att vi ytterligare förhålligade Cornelia, hon behöfde icke återvända till fosterföräldrarna; vi hyrde ett rum åt henne i en bra familj, där man tog vård om lilla Karl om dagarna, då Cornelia var på en strykinrättning. En förmiddag gick jag upp oväntad för att se om hon höll ordning och fann då i utdragssoffan en flicka, funnen på gatan, lika eländig som Cornelia själf en gång varit. På golfvet tultade lilla Karl, och flickans blick lämnade honom aldrig. Det var den första af Cornelias skyddslingar. Efter den dagen visste vi att hon var räddad.

— Hon fick inte recidiv, det lär ju hända så ofta.

— Nej, inte Cornelia, hon är botad. Hon har till och med börjat grubbla öfver rättvisans problem och jag tror att hennes åskådning kan sammanfattas i hennes favorittryck vid kritiska tillfällen: "Eriksson skulle ligga här i stället". Eriksson är visserligen numera oskyldig, men han står för Cornelias uppfattning som en symbol för det kön, som slipper alltför billigt undan. Hon är ingen begåfning, Cornelia.

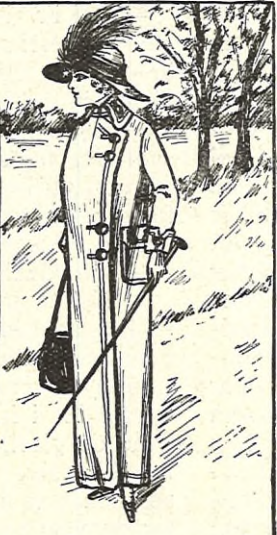
Helga reste sig upp.

— Jag har stannat alltför länge, sade hon, eftersom jag ändå inte lyckats få er att se på arbetet med mina ögon.

— Nej knappast, svarade friherrinnan, och tillade spetsigt: men jag känner ju inte Cornelia.

Och Helga gick bort för att strida med döden, tänkande på dessa ord, men hennes värdinna tog genast till romanen och satte sig till rätta, sedan hon flyttat en vas med rosor mellan sig och det alltför skarpa lampljuset.

ELIN WAGNER.

BÄSTA SNITT OMSORGSFULLASTE ARBETE. PRIMATYGER & TILLBEHÖR

OFVANSTÅENDE FABRIKAT

finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Hafregryn och Hafremjöl Gyllenhammar. Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl - tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND. Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm. FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 6-12 OKT. 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hummersalad; mjölk; kaffe eller te med sultan-cake. Middag: Buljong med vindböjlar; krustader med champinjonsstufning; persiljespackad färstek med legmyer och salad; fyllda äpplen med vaniljsås. MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillpölsa; mjölk; kaffe eller te. Middag: Fläskkottletter à la Idun med pressad potatis; nyponsoppa med vispad grädda. TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttpudding med jordärtskockor (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Blomkålspurê med rostadt bröd; stufvade abborrar med potatis. ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggröra med rökt svinfilé; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kott, salt färbringa med brynta kålrötter; hafresoppa med hallonsylt. TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt risgrynskorf med lingon; mjölk;

kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk, syltpannkaka. FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; stufvad färsk strömming med potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt kalfbog med äpplen och brynt potatis; röd sagosoppa med skorpor. LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med ris; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärtpurê med jordärtskockor; fiskpudding med kräftsås.

RECEPT: Hummersalad (f. 12 pers.). 3 humrar (på 4 hg. st.), 5 lit. vatten, 2 hg. groft salt. Grönsaker: 2 morötter, 1 palsternacka, 1 selleri, 1 blomkålshufvud, 1 burk gröna bönor, 1 burk fina ärtor, 3-4 tryffel. Kott majonnäs: 3 msk. smör (60 gr.), 6 msk. mjöl (60 gr.), 4 msk. fin matolja, saften af 1/2 citron, 2 msk. vinäger, 1/2 tsk. engelsk senap, 5 dcl. vatten, 4 äggulor, 2 dcl. tjock grädda, 3 tsk. salt, 1 tsk. socker, hvitpeppar. Till garnering: 2 saladshufvuden, kruspersilja, 3 tomater i klyftor, 3 hårdkokta ägg, i klyftor. Beredning: Hummern kokas, får kallna, klyfves och skäres i små vackra bitar. Rotsakerna ansas på vanligt sätt, skäras i små, jämna tärningar, som kokas mjuka i lätt saltadt vatten, hvarefter de upphållas i durkslag, så att vattnet får väl afrinna. Blomkålen rensas, kokas i saltadt vatten, får kallna och fördelas i små bitar. Ärtorna hållas upp i durkslag, börnorna skäras på snedden i tre delar och tryffeln skäres i strimlor. Till majonnäsen fräses smör, mjöl och senap 2 min., vattnet spådes på litet i sänder, och såsen får koka under rörning 10 min. Den upphålles och röres tills den är afsvalnad, då äggulorna, en i sänder, irörs och såsen arbetas med slef omkr. 1/2 tim. under det att oljan, citronsaften och vinägern tillsätts, omväxlande och droppvis. Den till hårdt skum slagna grädden röres i och såsen afsmakas med kryddorna. Grönsakerna och tryffeln nedrörs i såsen jämt hummern, hvarefter saladen iblandas mycket försiktigt, så att hummern ej går sönder. Saladen upplägges högt på rundt fat och garneras med grön-

salad, persilja, tomat och äggklyftor. Serveras som mellanrätt. I stället för hummer kan kall fisk eller fågel, skuren i tärningar, användas. Vindböjlar (f. 12-15 pers.). 60 gr. smör, 3 dcl. vatten eller mjölk, 125 gr. hvetemjöl, 4 ägg. Beredning: Smör och vatten eller mjölk kokas upp, mjölet tillsättes under vispning, och smeten får koka tills den släpper pannan. Den hålles upp, vispen klämnes ur väl, och ett ägg i sänder inarbetas. Massan får hvila 1 tim., tryckes därefter genom sprits eller garneringsträtt på en väl rengjord och smord plåt i form af äss eller små aflånga bullar, hvilka gräddas i ordinär ugnsvärme med underplåt. Under gräddningen får ej ugnsluckan öppnas på 10 min. ty genom luftdraget sjunka kakorna ihop och blifva platta. Serveras till oconsommé eller buljong.

Köttpudding med jordärtskockor (f. 6 pers.). Köttfärs: 5 hg. benfritt oxkött, 50 gr. späck eller rensad njurtalg, 1 ägg, 1 äggula, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 2 msk. smör, 2-3 dcl. grädda eller mjölk, 1/2 msk. finhackad portug. lök, 1/2 msk. smör (10 gr.), till löken. Till fyllning: 1/2 lit. jordärtskockor, 3/4 lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4 dcl. spad, salt, socker, hvitpeppar. Beredning: Köttfärsen beredes på vanligt sätt. Jordärtskockorna bortstas väl rena, skrapas, sköljas och få ligga i ättikblandadt vatten 1 tim. för att bli hvita. De påsätts i kokande vatten, tillsatt med saltet, och få koka tills de äro mjuka, då de upphållas i durkslag och spadet tillvaratages. En puddingform smörjes med kallt smör och beströms med stötta skorpor. Köttfärsen och stufningen läggas hvarfals i formen; första och sista hvarfvet skall vara färs. Puddingen kokas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen 1 1/2-2 tim. Uppstjälpes och serveras med steksås eller ock med skiradt smör. Puddingen kan äfven gräddas i eldfast form i ugnen och är då färdig på omkr. 1 tim.

Fläskkottletter à la Idun (f. 6 pers.). 6 stora fläskkottletter, 1 msk. salt (15 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), 9 vackra, syrliga äpplen, 1 dcl. buljong. Beredning: Kottletterna förberedas på vanligt sätt, ingnidas med kryddorna och brynas hastigt på båda sidor i hälften af smöret. Äpplena skalas, skäras i tunna skifvor, hvilka läggas på ett smordt, eldfast fat eller helst på ett af silfver. De halfstekta kottletterna läggas ofvanpå och beläggas med resten af smöret, fördelat i flockar. Stekpannan vispas ur med buljongen och såsen hålles på fatet, som därefter sättes in i varm ugn, och däri få kottletterna steka, tills de äro möra. Serveras med kokt eller stekt potatis.

Röd sagosoppa (f. 6 pers.). 1 1/2 lit. vatten, skalet af 1/4 citron 1 bit kanel (5 cm.), 75 gr. röda sagogryn, 1 kkp. syltade plommon, 1 kkp. syltade körsbär eller 2 kkp. körsbärs-, röd vinbärs- eller hallonsaft, socker efter smak. Beredning: Vattnet kokas upp med citronskalet, kaneln och grynen vispas i, så att de ej klimpa sig, och få koka tills de äro klara. Då tillsättes frukten eller någon af saftsörtorna och soppan får ett uppkok samt afsmakas med socker. Serveras helst kall med skorpor.

Ärtor med fläsk (f. 6 pers.). 6 dcl. gula ärtor, 1 1/2 lit. vatten, 750 gr. färsk fläskrygg eller bogfläsk. Beredning: Ärtorna rensas, sköljas väl, och om de anses hårdkokta, läggas de kvällen förut i det vatten hvare de skola kokas. Fläsket sköljes, sättes på i kokande vatten, skummas och får koka färdigt omkr. 2 tim. Ärtor påsätts alltid i kallt vatten; är vattnet hårdt, kokas det upp före användandet och får kallna. Ärtor få koka upp långsamt, men därefter koka hastigt den första timmen, då lossna skaln bättre. De spådas med kallt vatten, och när skaln flyta upp skummas de genast bort. Skaln böra noggrant borttagas, ty därigenom blir soppan mindre hårdsmält och smakar bättre. Efter 1 1/2-2 tim. spådes med fläskspadet, som förut bör afsmakas, och ärtorna få koka, tills de börja mosa sig. De afsmakas med salt och, om så önskas, med litet mejram eller ingefära. Fläsket skäres i skifvor och serveras särskildt. Af öfverblifven ärtsoppa kan puré beredas, men man bör då taga 2 dcl. ärtor mera när soppan kokas.

Kräftsås (för 6 pers.). 1 msk. smör (20 gr.), 2 kulor kräftsmör (20 gr.), 2 hg. konserv kräftstjårter, 4 msk. mjöl (40 gr.), 6 dcl. grädda, 1-2 äggulor, salt, socker, hvitpeppar. Beredning: Användas färiska kräftor beräknas 1 tjog till denna sås. Användas salta kräftstjårter, få de ligga i mjölk några tim. och mjölken bytes ett par gånger. Kräftstjårtarna hållas upp i durkslag och få rinna af väl.

Ulstrar

enl. vidstående cliché, af prima engelskt ulstertyg

Kr. 45.—.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET, STUREPLAN, STOCKHOLM.

Öfverallt, där man vill erbjuda sina kunder bästa varan, finnes Van Houtens Cacao att tillgå. HUFVUDEPOTER: EMIL FREDRIKSON, STOCKHOLM, RIKSTEL. 1169, ALLM. TEL. 8816. AXEL BERGMARK & Co., GÖTEBORG, RIKSTEL. 1840.

Förlorade pärlor kunna ersättas, men bortlappade tänder komma aldrig åter. Vårda därför i tid edra tänder med det af kända läkare rekommenderade munvafnet och tandcrëmen F. Paulis Azymol.

BAST ÄR EKSTROMS JÄSTMJÖL ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK

ORIGINAL SINGER SYMASKINER. Världsberömda. SINGER Co SYMASKINS AKTIEBOLAG Filialer på alla större platser

A.C. SVENSSONS KNÄCKEBRÖDSBAGERI GÖTEBORG. Äkta Göteborgs-Knäckebröd. Hygienkontrollant: Dr. G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 929.

Mellin's Food är bästa kraftnärning för svaga, kläna barn i alla åldrar. Förfordas af läkare. Köpes i apotek, special- & drogaffärer.

Fyrtornets KAVIAR. Årets inläggning utkommen och utmärker sig för sin friska, aptitretande smak. Se noga till att Ni får af märket "Fyrtornet". Erkändt högsta kvalitet i inom hela konservindustrin.

KALMAR ÅNGKARN. OÖFVERTRÄFFADE HAFREGRYN

Vinterkylan kommer. Se därför till att Ni i god tid förser Eder med en bra kamin, som för en rimlig kostnad skänker Eder värme och trefnad i hemmet. Husqvarna Mikadokaminen. äro billiga att anskaffa, billiga att elda och lätta att sköta samt gifva behaglig, reglerbar värme. Köp därför en sådan! Priskurant på begäran gratis. Försäljes i alla välsorterade järnaffärer. Prenumerera på Idun.

Schweizer Siden tullfritt till bostaden. Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: Taffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecosais, Eolienne, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern. Sammet och Plysch till klädningar och blusar o. s. v. såväl som blusar och rober med äkta Schweizer-broderier i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden. Schweizer & Co., Luzern S4 (Schweiz) Sidentygs-Export. - Kungl. Hofl.

CHARAD.

Mitt första går på fyra ben
Och är bland dina vänner en,
Mitt andra och har fyra ben.
En dryck så närande och ren
Af denna vän du brukar få.
Mitt tredje är på denna jord
Ett af de viktigaste ord.
Mitt första i mitt hela bor,
Men sällan gärna, som jag tror.
Th. H—dt.

KONSONANTFÖRÄNDRING.

1. Ett godt sådant bör man ej försmå.
 2. Består af en hel skara rätt små.
 3. Praktigt och nått, när lillan så kan stå.
 4. Däruti brukar ju landtmannen så.
 5. Härmed lockas svart, hvita, grå.
 6. Tages ju ibland så det kan förslå.
 7. Som månen ibland brukar uppgå.
- L. B.

DE MÅNGA NAMNEN.

Ur namnet på en svensk köping kan man få öfver 50 namn på personer (både människor och gudomligheter). Köpingen och namnen?
Th. H—dt.

ANAGRAM.

La Nuf = stad i Sverige,
Go Bara = stad i Sverige,
Galna = vattendrag i Sverige,
Kri Val = stad i Norge,
Allvise = stad i Spanien,
Örtmos = stad i Norge,
I Korseld = stad i Danmark.
Rengör Du! = stad i Sverige,
La Toma = stad i Sverige.
Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en svensk skald.
Allan.

RÄKNEUPPGIFT.

En vacker vårdag kom en flock vildgäss dragande från söder. Vid den vackra älven sänkte sig en sjättedel af gässen ner för att hvila ut på dess klara bölja. Af skaran, som var kvar, flög en sjättedel åt öster och tre femtedelar åt väster, och en gås föll inom kort för en jägares kula.

Sejon
Dantar och Strumpor.

PRIMA KVALITÉ! BÄSTA UTFÖRANDE!

HVARJE PAR STÄMPLADT
MED OFVANSTÄNDE VARUMÄRKE

FINNAS I ALLA VÄLSORTERADE
SYBEHÖRS - MANUFAKTUR- & KORTVARUAFFÄRER.

Smöret smältes, kräftstjertarna fräsas däri, tills smöret blir klart, då de klämmas upp med sked och mjölet fräses med smöret 2 min., grädden spådes på och säsen får koka 5 min. De uppvisade äggulorna och kräftstjertarna tillsätts och säsen får sjuda och afsmakas med kryddorna.

Bräckt skinka med ris (f. 6 pers.). 1 1/2 dcl. risgryn (150 gr.), 1 1/2 lit. vatten, 1/2 msk. salt, 1 portug. lök, 50 gr. smör, 5 hg. rökt skinka.
Beredning: Risgrynen sköljas, påsätts i kokande, saltadt vatten och få koka, tills de äro mjuka eller omkr. 15—20 min. De hållas upp i durkslag och vattnet får väl afrinna. Löken skalas, hackas fint och brynes i smöret i en stekpanna, grynen läggs därefter i pannan och blandas väl med löken. Skinkan bräcks, upplägges på midten af ett varmt serveringsfat och risgrynen läggs i en krans omkring. Garneras med persilja och serveras som frukosträtt.

FORTJUSNING
hos alla väcker vårt enastående vackra sortiment af Kontinentens senaste nyheter i

SIDEN.
Besök vår utställning eller tillskrif oss så sända vi fränko och

GRATIS
vår stora profkollktion af de mest utsökta, eleganta mönsterna!

BRUNNBERGS MANUFAKTURMAGASIN
BRUNNBERGSTOR 24. STOCKHOLM.
Allm. Tel. 1890 Riks Tel. 735

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 40.
ANAGRAM.

Ändra hvart och ett af följande ord till namnen på lika många europeiska floder: biter, robe, heron, server, nerves, solem.

Lösning insändes, undertecknad med namn och adress, till Red. af Idun senast den 20 oktober 1912. A kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 40. De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad bägare eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 36.

De hade mig i säcken men glömde att tillknyta den. (Johan Banérs yttrande.)

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen. Första priset: Fr. Elsa Larsson, Göteborg. Andra pris: Fr. Greta Odéen, Karlstad.

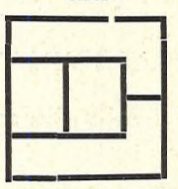
ALLA SNALLA BARN

VÄLSMÅKAZZIDE... NÄRANDE...

THULE
FÅ MORGON OCH AFTON
THULE-CACAO

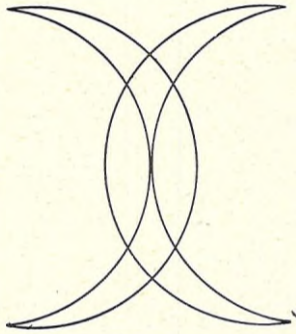
De återstående drogo alltjämt åt norr, och mot aftonen hade de ändtligen nått fram till sitt mål, den fagra skogssjön, vid vars strand en tredjedel af dem trötta sjönko ner, medan de sista 4 gässen vid den lilla ön började reda sina bon.
Huru många voro de från början?

eller

SPARVAGNSPROBLEMET: Hvar 6 minut.
REBUSEN: Sexa.
BOKSTAFSHÖRN: Oskar, stol, kol, al, r.
CHARADEN: Ljus-sax.
LOGOGRYFEN: Lergök: köl, rök, ö, lek, kör, le, gör, lök, öre, rek, göl, ök, kör, öl, ek, grek, rö, ler, gök, kö.

TECKNINGSUPPGIFT.

Rita upp dessa båda halvmånar med ett enda streck utan att lyfta pennan från papperet.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 40.
KONUNGARIKET:

Starkt aptitgifvande, gifver Vasens (f. d. Nordstjernans) »Ferrol» de bästa resultat vid blodbrist och allmän svaghet. »Ferrol» är ett Järncaseinpeptonat som med lätthet upptages i blodet. På alla apotek till 2 kr. fl.

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»Norrländska». Kr. 2:25 pr gång.
»Hösten 1912». Kr. 2:50 pr gång.
Likvid i postanvisning.

Ett sorgligt förhållande är alltid att hafva en dålig och osund hy. Bästa medlet mot detta är att dagligen använda F. Paulis Ovicula (ägg) tvål, som innehåller de för hyn mest välgörande ämnen. Begär alltid F. Paulis Ovicula tvål.

Hotell Excelsior, med restaurant och tvättnrättning, Stockholm G, 35 Birger Jarlsgat., motsvarar de bästa af utlandets Christliche Hospize och Temperance Hotels. Lämpligt för damer och familjer. Inga drickspengar.

Sommarvilla vid Lindalssundet till salu.

Sjötomt, högt belägen å udde, vidsträckt, vacker utsikt. Villan innehåller 10 rum och kök samt 2 glasverandar. Vacker, solig tomt, liten fruktträdgård, badhus, egen ångbåtsbrygga. Närmare upplysningar pr Allm. tel. 51 52 eller svar till »Idealiskt», Iduns exp.

Ombärlig för alla sömmerskor,

BIJOU

Garantierat rostfritt.

och i öfrigt för alla damer, är **TRYCK-KNAPPEN** **BIJOU** med originalffjäder i ett stycke, utgörande den förträffligaste knäppning för Klädningar. Slutet till mjukt och säkert och öppnar sig ej af sig själf, samt ger en slät yta. **Garanterad rostfri.** Begär endast märket Bijou, som finnes att tillgå i alla sybehörsaffärer.

Husqvarna köttkvarnar

 Åstadkomma bästa förmalning och äro genom sin enastående väl utförda förtenning synnerligen lätta att hålla rena och därför hygieniska. Se därför noga till vid köp af köttkvarn att Ni får Husqvarna. Försäljas i hvarje välsorterad järn- & bosättningsaffär.

Professor Metchnikoffs nya läkemedel **Lactobacilline-glycogéne-tabletter**

innehålla det bekanta yoghurtfermentet samt ett nytt ferment, glycobacter, med förmågan att upplösa stärkelsehaltiga ämnen. Lactobacilline-glycogéne befördrar sålunda i hög grad matsmältningsprocessen. Säljes från **Apoteket Lejonet, Malmö.**

LIEBIG'S Köttextrakt

gör den därmed tillredda födan kraftigare och bättre, utan att därvid förtaga matens egen naturliga smak. Det är ett enastående medel, som ingen förständig husmor borde underlåta att använda. Bruksanvisning medföljer hvarje burk.

Ensamförsäljare för Sverige: Ivan Wahlstedt & Co, Stockholm, Göteborg.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

I TJANSTEMANNAFAMILJ bestående af man, hustru och två barn, 15 och 9 år, boende i residentsstad ensamma i eget hus med alla bekvämligheter finnes plats för ordningsfull och allvarlig hushåll från godt hem, fullt hemma i servering och sömnad. Under husmoders bortovaro bör hon med full tillit kunna överlämna tillsynen öfver hemmet till husen. Eget rum och god lön. Betygsafskrifter, foto och uppgift öfver lönepret. till »Bankdirektör», under adr. S. Gumellii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG distinguerad dam, helst konstintresserad och god pianist, får plats som sällskap. Svar med foto till »Åmbetsman», Box 234, Stockholm.

ENKEL, gladlynt, bild. flicka får god plats i bättre fam., 2 pers. hushåll, utom ensam utföra föremål. Göröml, utom tvätt och skurning. Alla bekväml. finnas. Familjemedlem. Svar med foto. till »Godt hem», Helsingborg p. r.

EN BILDAD, duglig, frisk och stark flicka får nu genast eller med första plats i prästgård som hjälp till sjuklig husmoder. Betyg, rekom. och löneanspråk sändas under adr. »X.», Värning p. r.

ALDRE FLICKA — helst musikalisk — som vill åtaga sig att förestå hemmet för 3 föräldralösa barn i Malmö torde inom 14 dagar insända ansökan jämte lönepretentioner till Kyrkoherden Waldemar Simonsson, adr. Killeberg. Barnen äro 16, 14 och 12 år gamla. Jungfru finnes.

GUVERNANT. Frisk och hurtig flicka kunnig att undervisa två flickor i 3:dje och 4:de klass samt musik och handarbete får plats. Rek., löneanspråk och foto. till »A. D.», Mörrarp.

BILDAD FLICKA, snäll, barnkär och ordentlig får plats den 24 okt. i familj i Göteborg för skötandet af barn samt vara husmodern behjälplig. Anses som familjemedlem. Svar till »Barnkär», Nordiska Annonnsbyrån, Göteborg.

I DISPONENTFAMILJ vid bruk, Vestmanland, får som hushållsfröken i litet hushåll med tjänare, som medlem af familjen, bättre enkel hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning o. s. v. plats. Vid. Nya Inack.-Byrån, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. ö. g., Sthlm.

LÄRARINNOR, värd., sjuksköt., kontors-, sällskaps-, hushålls-, barnfröknar få goda platser gm. Norra Inack.-Byrån, Malmkillnadsq. 27, Sthlm.

FÖR EXAMINERAD GYMNASI, eller eventuellt meriterad lektedare finnes elevplats vid husmoderskola på landet på fördelaktiga villkor. Svar torde sändas till Fröken Olga Schultheis, Fogelsta, Tumba.

Barnfröken. Enkel, elementarbildad, sykkunnig flicka erhåller plats. Fru Norden-ankar, Lustigkulle, Eksjö.

Hushållskunnig sjuksköterska, med god allmänbild., villig att med biträde af daghjälp för gröfre sysslor sköta hemmet att bildad herre, bosatt i Stockholm, kan erhålla plats. Sökanden bör hafva en allvarlig lifsåskådning i förening med glad lynne. Alder 25 å 30 år. Svar med uppgift å föreg. verksamhet, skolbildning, löneanspråk och ref. samt åtföljd af betygsafskrifter och event. foto. emotes under adr. »A. B. C. 1689», Iduns exp.

Platsen som sjuksköterska vid Nydqvist & Holms sjukstuga är ledig att tillträdas enligt aftal i slutet af nästkom. nov. månad. Kirurgisk utbildning önskvärd. Lön 600 kr. och allt fritt. Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter torde sändas till Doktor Axel Helleberg, Trollhättan, som äfven lämnar öfriga upplysningar.

Svensk fru i Köpenhamn önskar som hjälp och sällskap i sitt hem en ung bildad landsmaninna. Sökande bör kunna delta i förefallande göromål och vara duktig att brodera svenska handarbeten. Jungfru finnes. Svar med porträtt, ref., betyg och anspråk till Fru Overrettsagförer L., Bengtas vej 11, Hellerup, Köbenhavn.

Bildad fröken med fallenhet för husliga göromål och något sykkunnig erhåller omedelbart anställning för skötsel af ettårig flicka i familj i Helsingfors, Finland. Ansökningar med bifogadt foto. jämte uppgift af ref. och löneanspråk under adr.: Fru Lucy Enckell, Aspängsgatan 1, Helsingfors.

Hemmens Platsförmedlingsbyrå, 25 Linnégatan 25, förmedlar platser till goda hem för aflönade kunniga bildade hembiträden (ej att förväxla med utom hemmen boende s. k. hemsköterskor), samt för hushållerskor och tjänarinnor. Låga förmedlingsafgifter!

SÄLSKAPET HEMMENS PLATSFÖR-MEDLINGS STYRELSE.

Vid Gotlands Sjukhem är föreståndarinnebefattningen ledig. Förest. tjänstgör som sjuksköterska och husmoder. Löneförmåner: 500 kr., allt fritt, pensionsbidrag, 1 mån. semester. Platsen tillträdes 1 jan. 1913, och ansökningarna bör vara insända före 1 nov. till föreståndarinnan Gotlands Sjukhem, Visby.

Barnsköterska

för 3 barn med hjälp af husjungfru får plats i fin familj i Malmö. Sökanden bör vara fullkomligt frisk och i ålder icke under 20 år samt kunna förete goda rek. Barnavårdskurs icke nödvändig. Svar till »Konsulfamilj», Gumellii Annonnsbyrå, Malmö.

Befattningen som bifrådande förestånderska

vid Piteå Hospital och Asyl med hufvudsaklig tjänstgöring å öfvervakningsafdelningarna blir ledig den 1 dec. Löneförmånerna äro 600 kr. pr år, möblerad bostad samt kost och tjänstebelädnad. Ansökningar med frejd- och tjänstebetyg insändas före okt. månads utgång till ÖFVERLAKAREN.

Herregårds-

hush., kammarj., barnfröknar, barnsköterskor, städerskor, ensamj. barnj. m. fl. som önska platser i bättre familjer, i städer och på landet, till slott och herreg. erh. sådana gm Privatadv. S. S. Restauratörförenings Byrå, Baltzarsg. 29, Malmö. Rt 1815—2310.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafrestroms spisar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvarms fullkomligt jämt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafrestrom.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA önskar plats som lektis eller sällskap hos äldre dam eller herre. Svar emotes tacksam till »Leletris», under adr. S. Gumellii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

I ETT GODT bildadt hem önskas plats såsom sällskap och hjälp. Bästa rekom. Svar till »1:sta November 1912», Iduns exp., Sthlm.

UNG anspråkslös, ordentl., barnkär flicka önskar plats att sköta barn. Svar till »Familjemedlem», Oskarshamn p. r.

UNG DAM med vacker handstil önskar anställning. Svar till »A. D.», Skottes Annonnskontor, Odengatan 63, Sthlm.

UNG LÄRARINNA önskar till våren komma i familj för att lära hushåll. Villig att deltaga i förekommande göromål. Fritt vivre önskas. Svar till lärarinnan Signe Helmer, Bäresta, Stigtomta.

UNG FLICKA önskar plats i finare familj att gå frun tillhanda. Helst i Norrk., Sthlm eller dess närhet. Svar till »Smäländska», Oskarshamn p. r.

21-ÅRIG FLICKA af god familj önskar i okt. plats, helst på landet där jungfru finnes, som husmoders hjälp och sällskap, gärna med tillsyn af barn. Kunnig och van att deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Svar till »A. T.», Sundsby, Hjalteby, Bohuslän.

UNG, elementarbildad flicka önskar komma till bildadt trefligt hem såsom familjemedlem och att under vänlig husmoders ledning få deltaga i husliga göromål. Villig betala. Svar till »Nytta och nöje», Linköping p. r.

19-ÅRIG FLICKA, kunnig i väfnad, sömnad, finare handarbeten och något hushållsgöromål, önskar efter 15 okt. plats på landet å herrgård eller prästgård som husmoders hjälp och sällskap. Någon lön önskas. Svar till »Ester», Kiosken, Stora teatern, Göteborg.

UNG FLICKA af god familj, önskar plats i bättre familj (helst af mosaisk trosbekännelse) att gå frun tillhanda och hjälpa till med allehanda sysslor som förekomma i ett hem. Helst i Sthlm. Svar märkt »S. I.», Jönköping p. r.

MUSIKBILDAD, bättre flicka önskar mot fritt vivre komma som sällskap i finare familj, där barn finnes som önska undervisning i musik, hjälp med läsläsning o. s. v. Helst i Sthlm eller dess närhet. Svar till »Skånska», Sv. Telegrambyrån, Malmö.

UNG FLICKA med realskoleexamen, huslig, barnkär, söker plats genast i bildadt hem. Svar till »A. M.», S. Gumellii Annonnsbyrå, Göteborg.

HUSHÅLLSVAN, bättre flicka, kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr, söker plats i godt hem där jungfru finnes. Goda betyg. Svar »Ansvarskänslan», Sv. Telegrambyrån, Sthlm f. v. b.

UNG norrländska från godt hem önskar plats i fin familj som barnfröken eller för att gå frun tillhanda. Mycket barnkär. Svar till »E. H. 19 år», Ornsköldsvik p. r.

EN 31-ÅRIG landbrukaredotter af god familj önskar plats i vänligt hem som hushållsfröken eller ock att själf förestå dylikt helst på större gård. Tacksam för svar till »Familjemedlem», Ljungbyhed p. r.

20-ÅRIG FLICKA med realskoleexamen önskar plats i god familj såsom guvernant för mindre barn eller som skrifbiträde. Helst i stad i Norrland. Svar till »1 nov.», Iduns exp. f. v. b.

TVA SYSTRAR önska plats till 1:sta nov. helst i samma familj, som kokerska och kammarjungfru. Svar forstast möjligt till »Allvarliga landbrukaredöttrar», Alem p. r.

EN ordentlig 21 års flicka önskar plats som hushållsfröken i fin familj. Betyg från förut innehafd plats finnes. Svar till »21 år», Laxå.

BÄTTRE, musikalisk, barnkär flicka önskar plats som husmoders hjälp. Tacksam för svar till »Villig», Höganäs p. r.

TVÄNNE bättre musikaliska och gladlynta flickor önska plats tillsammans, eller hvar för sig. Kunniga i enklare matlagning, sömnad och handarbeten. Rekom. finnes. Tacksam för svar till »Barnkär—Huslig», Höganäs p. r.

GUVERNANT, skicklig, undervisningsvan, musik., vanl. skoläm. Goda betyg. Svar till »B.», Tidn.-kont., Skepparg. 21, Stockholm.

BILDAD FLICKA önskar plats i bättre familj, för att under skicklig ledning lära hushåll. Svar till »18 år», Sölvesborg p. r.

EN HURTIG smäländska, kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål, önskar 15 nov. plats i liten fin familj, eller hos äldre dam. Svar emotes tacksam till »Pålitlig», Orrefors p. r.

UNG bättre landbrukaredotter önskar plats till hösten i bildad familj, där jungfru finnes, att vara husmoders hjälp och sällskap. Van vid husliga sysslor. Någon lön önskvärd. Svar till »Familjemedlem», Örebro p. r.

PLATS ÖNSKAS i bättre familj af äldre landsflicka till 1 nov. Är villig deltaga i hvarjehanda, särskildt matlagning, för att lära under skicklig husmoders ledning mot fritt vivre. Någon lön önskvärd. Svar till Ida Karlsson, Folkungagatan 56, 3 tr., Stockholm.

PRÄSTDOTTER som är van att deltaga i alla göromål som förekomma i ett hem, önskar nu när som helst plats i familj att gå husmodern tillhanda. Helst på herrgård. Lön önskas. Foto. och rekom. finnes. Svar till »24 år», Berg, Värmlands-Säby.

PLATS som husföreståndarinnas sökes af bildad dam hos ensam dam eller herre till ledning af hushållet, hvarest jungfru eller passflicka finnes. Svar till »Tysk-Svenska N:o 50», Borås p. r.

Kvinnlig gymnastikdirektör önskar plats som assistent på sjukhus eller i familj nu genast. Svar till »Centralist», Iduns exp.

TYSKA, 24 år, musikalisk, som talar engelska och svenska, söker plats som

Sällskapsdam eller barnfröken. Svar till »H. A. 8931», Rudolf Mosse, Hamburg.

I ett godt mindre hem

önskar allvarligt sinnad, medelålders frisk flicka plats. Mindre hems noggranna skötsel, sömnad och enklare matlagning kan tillförsäkras. Små anspråk. Svar ombedes till »A. H.», Klippan p. r.

I ETT LITET HEM för sinnesslöa barn i den hälsosamma Mullsjöskogstrakten finns plats för små utbildbara barn, som kunna få god vård af äldre, van sköterska. Ref. dr Vestlin, Jönköping. Svar till »Hem för sinnesslöa barn», Mullsjö.

EN VALARTAD och frisk flicka om 10 till 13 år kan i vänligt prästhem på landet mot moderat afgift erhålla helinackordering och jämte en dotter i huset undervisning i vanliga skolämnen och i musik. God omvårdnad utlovas. Svar märkt »E. T.», Kalmar p. r.

PÅ NATURSKÖN större egendom eller prästgård, hälsat i Sörmland i bildad fam. önskar äldre dam inackordera sig. Svar med prisuppgift etc. till »A. M. A.», Sthlm 4, f. v. b.

A SÄRDELES VACKERT belägen egendom 1/2 mil från Falun omfattas några unga flickor, som önska lära matlagning. Tillfälle till lektioner i engelska och franska. Utmärkt terräng för sport. Lätta kommunikationer. Rikstelefon. Priset moderat. Svar till »E. L.», Korsnäs p. r.

STOCKSUNDS Sjuk- och Hvilohem. Högt och soligt läge. Modern inredning. Exam. sköterska Pris för enskildt rum från 5:50 till högre priser. A. T. Stockund 66, R. T. Stockund 119.

INACKORDERING för 2 barn sökes genast i bättre familj. Barnen (två flickor) äro i en ålder af 9 månader och ett tre år gammalt. Svar till »Barnkär N:o 100», Borås p. r.

EN ÄLDRE bildad flicka önskar inackordering i bildadt godt hem emot 45 å 50 kr. pr månad. Helst i närheten af Göteborg. Svar till »E.», Heberg.

ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs Rapley, 11 Thurlow Road, Hampstead, London N. W.

Schweiz! Waldheim, Bern. Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- och sommarsport. Resor företagas till Italien och sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom Herr och fru Olson, Arvika och fröken A. Bergqvist, 3:dje Långgatan 25, Göteborg.

Vår KATALOG för Höst- och Vintersäsongen nu utkommen

och sändes på rekvisition kostnadsfri.

Kontinentalt storartadt urval af DRÄKTER, ULSTRAR, KAPPOR, KLÄDNINGAR, BLUSAR och KJOLAR etc.

OBS! Endast förstklassigt arbete. Billiga priser.

AUG. MAGNUSSON, Stockholm, 46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48. Etablerad 1860.

HVILO- och REKREATIONHEM öppnas nästa 15 okt. på smäländska höglandet i naturskön trakt, 15 minuters väg från station, där läkare och apotek finnas. God inackordering för billigt pris. Bröstsjuka emottagas icke. Vidare under adr. Hvilohemmet, Sörängen, Nässjö.

Stjernfors Pensionat och Hvilohem. Utm. rekreationsort alla årstider. Vål ombonade rum. Storslagen bergslagsnatur. Ref. Stockh. Rikst. 68 12—118 48. Allm. 169 13. Adr.: Kopparberg, Riks 36.

Tibble Pensionat, Öppet året om. Hårligt läge vid Dalälven, 20 min. fr. Leksand. Godt bord. Mod. pris. Hög, stärkande luft. Vintersport. Anna Hadders, adr. Leksand.

Ett eller två klena barn i behof af god omvårdnad och sjukgymnastisk behandling mottagas i bildadt kristligt hem. Skickliga platsläkare. Närmare meddelar Borgmästarinnan Åkerman, Alingsås.

Att själf måla (lackerar) möbler m. m. är en enkel sak för hvem som helst med Ripolin. 84 färgtoner. Torkar fort med en sprinsliknande glans. Otroligt hållbar. En bok "Om dekoration och målning" jämte fullständig färgskalor erhålles gratis och franko. Le Ripolin, 24 Smäländsgatan, Stockholm.

Specialaffär för SCHWEIZER BRODER, SPETSAR, VÄFNA DER m. m. Rikt profsortiment till landsorten.

Broderi-Affären, 9 Kommendörgatan 9.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär prisk. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Mästersamuelsgatan 38, STOCKHOLM.

Viodel LAGLIGT SKYDD

VIODEL-TVÄLEN är genom sin ypperliga sammansättning af de finaste ingredienser en verklig skönhetstval.

C. CORNELIUSSON'S Ostron Anjovis LYSEKIL

H. Oppenheim: Psykoterapeutiska bref.

Öfvers. fr. tyska originalets 3:e uppl. Genomsedd af Dr Johan O. A. Bergqvist.

En bok för såväl läkare som sjuka, skriven af en högt begåfvad läkare, en människövän som få.

Pris 1 kr.

P. A. Norstedt & Söners förlag.

SACKMANN'S patenterade SYMASKINER äro bäst.

Äterförsäljare på de flesta platser. Priskurant gratis o. franko från H. SACKMANN'S AKTIEBOLAG, STOCKHOLM.

Hemslöjdsväfnader. Till flyttningen finnes nu af mina omtyckta och välkända gardiner, möbiltyger, mattor, dukar etc. Billiga priser. G. Westfelt, Borås.

Väfskedar, Solf, Skyttlar m. m. för hemslöjd. John A. Thulin & Co Väfskedfabrik, NORRKÖPING. Riks 670.

Skada icke Edra väggar med spikar vid uppsättning af taylor o. andra väggprydnader utan anv. "Stjernkroken". Öfverträffad i elegans o. styrka. Säljes öfverallt fr. 5 öre pr st. Generalförsäljare Industri A.-B. Export, Strömsund.

Det är så svårt att få ett godt thé. Här kommer det nu!

Agenter antagas

Geisha Thé

1.50 pr 1/4 kilo, 3 pr 1/2 kilo, 6 pr 1 kilo. Propäse om 50 gr. portofritt för 50 öre i frimärken. Geisha Tea Company, 2 Rosenbad, Stockholm. Påminner om aromen på karavanthéet fr. fordom.

öfverallt!

LAURENTI KOMET-CACAO Delikat, Närande, Lättsmält.

Öfverallt ser man svart på hvitt att Laurenti Komet-Cacao är den finaste, den är också härlig och kostar endast 45 öre pr hektokt.

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET ÄR

ÅR

KRISTAL PATENT

Nervernas balansräkning.

I stat, kommun och familj måste, om samhället i fråga skall kunna fortbestå, härska en ordnad hushållning, vilken sorgfälligt väger inkomster och utgifter emot varandra och på bestämda tider uppgör en balansräkning. Så måste det också ske i den levande organismen, i nervernas hushållning, ty även här leder för stora utgiftsposter av kraft, vilka ej motsvaras av poster på inkomstsidan, till ett alltför tidigt försvagande av krafterna, till nervhushållningens bankrutt och därmed till hela människokroppens undergång.

Låt oss därför göra upp en nervernas balansräkning för en i det moderna livet verksam människa. Vilägga då märke till att i handel och vandel ett ständigt stegradt krav på spänning av tankeförmågan, stegring av känslolivet, energien och dåkraften gör sig gällande. Köpmannen måste städa under ytterlig nervspänning iakttaga världsmarknadens minsta fluktuationer och varje ögonblick vara redo att väga för att vinna. Den lärde måste sänka sitt forskningsnät allt djupare i vetenskapens hav, för att bringa nya pärlor upp i dagen. Även kvinnan har ryckts från sin stilla hushållning, bort i förvärvslivets sjudande virvel och måste fylla sin nya uppgift. Och inom alla förvärvsgrener fordras det största mått av arbetsförmåga.

Å andra sidan finnes det knappast någon, som i vår moderna tid vill eller kan söka vila, så snart den naturliga tröttheten inställer sig. Samhällets ställer tvärtom alltjämt ökade fordringar på nervkraften. Det ofta på grund av verksamhetens art påtvungna, oregelbundna levnadssättet och de av samma orsak föranledda onaturliga näringsförhållandena är icke i stånd att bringa ersättning för den förbrukade energien. Genom bristande kroppsrörelse kvarstanna dessutom ofta skadliga ämnen i kroppen, vilka under normal ämnesomsättning avskiljas. Aptitlöshet och svaghet i matsmältningsorganen blir följden och ett förlustsiffran i nervernas ekonomi uppnår en betänklig höjd, det visar nervositeten.

För att åter bringa jämvikt i balansräkningen erfordras, förutom rörelse i frisk luft och idrottsövningar, tillförsel av ny kraft till nerverna. Då det ej ges någon direkt nervnäring, är ett stärkande av nerverna endast möjligt genom höjande av det allmänna hälsotillståndet samt förbättring av matsmältnings- och näringsförhållandena i allmänhet.

Ett för detta ändamål utmärkt väl egnat, framgångsrikt styrkemedel är — enligt talrika läkarevetenskapliga auktoriteters utslag — Somatos. Agg-viteämnen i Somatos äro redan överförda i en framskriden smältningsform, så att de icke — såsom den vanliga födan — behöva genomlöpa hela matsmältningsprocessen. Denna besparing av arbete är för de försvagade matsmältningsorganen lika välkommen, som den hjälp, Somatos lämnar vid utnyttjandet av den samtidigt intagna födan.

Genom användandet av Somatos blir på grund härav matsmältningsarbetet, varpå blodbildningen är beroende, väsentligt underlättat och så småningom åter reglerat, en rikligare bildning av friskt blod och jämn tillförsel av näring åt kroppens cellvävnader blir följden. Med höjande av aptiten, vilken direkt eggas av Somatos, ökas välbefinnandet och genom stärkandet av organismen i dess helhet återvinna även nerverna sin spänstighet.

Dessa goda verkningar av Somatos göra sig i regel kännbara efter tre till fyra veckors bruk, ofta ännu tidigare. Genom användandet av Somatos i rättan tid är det möjligt, att gentemot den genom det moderna livet hårt belastade utgiftssidan ställa ett tillgodohavande, som borgar för ett gott bokslut.

Somatos är det första rena preparatet på albumoser, beprövat sedan nära 20 år och alltjämt oöverträffat. Huru det uppskattas på sakkunnigt håll, inom läkarekretsar, visas av de över 260 vetenskapliga arbeten, som blivit offentliggjorda i fackpressen. Ett likvärdigt beaktande från utslagsgivande domares sida kan ej påvisas beträffande någon liknande produkt.

Alltså bör man, i stället för att försöka med obekanta medel, först tillgripa Somatos, som i fråga om gynnsamma verkningar har den största sannolikheten för sig. Ett sådant försök är alldeles särskilt att förorda för dem, som redan blivit besvikna vid användandet av mindrevärdiga medel.

Alla apotek och drogaffärer föra Somatos, utom i den bekanta pulverformen även i flytande form, i de två smaksorterna »söt» och »storr», vilka på grund av det bekväma användningssättet särskilt förordas. Pris pr originalflaska kr. 2:75, för de olika förpackningarna i pulverform från kr. 1:35 till högre pris.

En gros: Kronans Droghandel, Göteborg.

FRÅGOR

FNHVAE läsare af *Idun* äger rätt att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinbörskt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret å någon af här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 226. Frågas hvar man kan få köpa gröna valnötsskal, som är ett ypperligt brunt färgämne?
Hemfärgare.

N:r 227. Vill någon af Iduns ärade läsare gifva mig beskrifning på tillredning af godt äppelvin. Tacksam för svar är
Astrid.

N:r 228. Hvad skall man göra mot elak andedräkt!
Rådlös.

N:r 229. Huru rengöras polerade möbler?
Ung fru.

N:r 230. Vill någon erfaren gammal husmor vara vänlig gifva mig tillförlitligt recept på hemkokt tvål och såpa. Hvarje höst får jag en myckenhet färtalg efter slakt och brukar då koka såpa såväl som stöpa talgljus. Den förra kan jag ej få så sammanhängande och seg som den bör vara och talglusen får jag ej så vita och fasta som jag önskar. Kunde jag möjligen äfven för detta få ett godt råd vore jag tacksam.
Mor Anna.

N:r 231. Hvem ombestyr fortast och billigast ansökan om patents beviljande å en liten husgerädsartikel, samt hvilka bestämmelser, villkor och omkostnader äro uppställda därför? Fordras demonstrering af modellen eller skisserade ritningar?
Prenumerant i N—g.

N:r 232. Finns det utkommet något tillförlitligt, större, utförligt arbete, som grundligt behandlar alla våra trädslag och växter inom trädgårdsbruket, en s. k. uppslagsbok, hvari man kan få reda på allt af vikt, som rör en växt eller ett träd, såsom plantering, skötsel, tjänlig jordmän därför m. m. fråga några intresserade Villägare.

N:r 233. Hvilken nybörjarebok anses lämpligast för själfstudium af italienska språket?

N:r 234. Ung flicka önskar få upplysning om det finnes något sjukhem, där utbildning gifves för sköterskor, som önska uteslutande ägna sig åt barnsjukvård. Vore tacksam få veta om det i så fall finnes i Stockholm eller eljes hvar.
Djupt intresserad.

N:r 235. Finnes någon af Iduns många läsarinor som kan lämna upplysning huruvida det finnes någon pension eller gratifikation som en fattig, 60-årig, ogift tjänstemannadotter kan söka. Fadern har varit kommissionslantmätare.
Obemedlad.

N:r 236. Finnes någon af Iduns läsarinor som haft svår, mångårig frost i händerna och blifvit botad därför? Svårt plågad af detta onda samt uttrötad på hittills använda olika hjälpmedel, vore jag ytterst tacksam få något råd på detta sätt.
Förfrusen.

N:r 237. Kan någon säga mig ett effektivt men oskadligt medel för borttagande af vårtor? Har sökt läkare flera gånger, som bortopererat vårtorna, med den påföljd att de ständigt komma tillbaka till långt större antal än förut. Tacksam för svar är
C. D.

N:r 238. Vill någon af Iduns ärade läsarinor upplysa om hvar man bör vända sig för att få genomgå en kurs i vegetarisk matlagning.
Ung fru.

N:r 239. Flicka som tänkt bli slöjd-lärlarinna vore tacksam om någon ville upplysa om hvar någon skola finnes för utbildande af slöjd- och handarbetslärlarinor och hvad som fordras för inträde i densamma.
19-årig.

N:r 240. Hur skall en fattig folkskollärlarinna på landet kunna skaffa sig några extra inkomster? Bor i en trakt, där tillfälle till extra lektioner och dylikt är omöjligt att erhålla. Men eftersom jag mycket väl behöfde större inkomster, tills studie-skuldena betalats, så vore jag Iduns läsare och läsarinor mycket tacksam för verkligt goda råd.
S. M.

N:r 241. Jag är en 17-årig tös, som i år har slutat skolan. Hittills har jag haft håret hängande i 2 flåtor. Nu vill jag sätta upp, men inte i margaretaflåtor. Hur bör jag bäst anordna det? Jag har ganska stort glänsande mörkbrunt hår, som dock är mycket svårt att kamma, ty det faller ihop. Vill nu inte någon beskrifva för mig någon enkel, klädsam frisyr?
Mandis.

N:r 242. Hur skall man få gamla fina broderade kragar, snibbar, sjalar sen mormors tid, jämte åtskilliga andra antika saker sålda?
Teofila.

N:r 243. Skulle någon af Iduns läsarinor vilja ge mig ett råd hur jag riktigt trefligt skall ordna en förmiddagskaffebjudning. Tacksam för svar är
Mångårig prenumerant.

N:r 244. Tacksam för meddelande om adressen till Svenska föreningen i Berlin och svenska pastorn därstädes.
»Löfte».

En sund själ i en frisk kropp.

Detta är ett antikt ideal, som på nytt börjat komma till heders, sedan den moderna industrialismens och det jaktande affärlivets avigsidor börjat att alltför kännbart visa sina följder i en försvagad fysik hos släktet. Och det är till idrottsväsendet man främst riktar sitt hopp, beträffande den friska kroppen, som ju utgör förutsättningen för att även själen skall kunna bibehållas ung och spänstig. — Men för att kroppens alla krafter och resurser skola komma till utveckling, kräves god och hälsosam näring, sådan som framförallt representeras af den förut alltför litet uppskattade havregrynskosten.

AXA havregryn innehåller i väl avvägda proportioner de för människokroppen nödvändiga näringsämnen, i en lättsmält och för matsmältningsorganen behaglig form. Detta näringsmedel äger bland sådana den största förmågan att bevara hälsa och sundhet i i sena ålderdomen.

AXA havregryn i paketer behöva icke koka mera än 3 minuter och i lös vikt 8 å 10 minuter, efter det gröten kommit i kok. Om gröten kokar för länge, blir den gärna slemmig och förlorar i arom. — Gör ett försök med AXA. Ett halvkilograms-paket kostar endast 30 öre och därpå erhålles cirka 15 portioner havregröt.

N:r 245. Skulle gärna vilja veta namn och pris på någon tysk tidning liknande Idun.
Bee.

N:r 246. Hvar kan man erhålla fullständiga upplysningar om Cedergrenska stipendiefonden?
Kvinnl. fil. kand.

N:r 247. Har hört att det i Stockholm skall finnas förening för steno-grafer. Hvar finnes den? Hur blifva medlem af densamma, frågar
Stenograf.

N:r 248. Skulle någon af Iduns vänliga rådgifvarinnor kunna upplysa mig om huru stort kapital som fordras för att sätta upp en mindre tvål- och parfymaffär i Stockholm. Tacksam för svar är
Själlförsörjande.

N:r 249. Undrar om det finns någon kurs att genomgå för att blifva monsterterska? Hvad fordras för att blifva karriterska?
Intresserad.

N:r 250. Kan någon gifva ett råd mot skriftsjuka vore jag mycket tacksam.
En lidande.

NYHET!

Kr. 6.—. Kr. 6.—.

“Fox improved Patent“ Puttees.

Dessa puttees äro numera försedda med stadkant, och äro därigenom betydligt hållbarare än förut. Herr och Dam, tjocka eller tunna Kr. 6.— pr par.

A.-B. Nordiska Kompaniet, Stockholm.

Till landsorten mot postförskott.

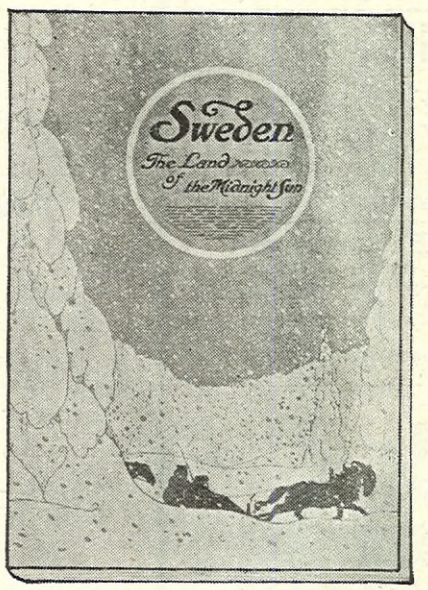
Julstämning 300,000 exemplar.

Praktupplagan. Omslag af Zorn. Pris 2 kr.

Folkupplagan. Pris 1 kr.

Engelska upplagan. Pris 1 1/2 dollar.

JULSTÄMNING är nu en af världens största jultidningar, fem gånger större än någon annan svensk jultidning. Den enda svenska jultidning, som äfven utgår i en världsupplaga på engelska språket.

Ofvanstående små teckningar utvisa de olika upplagornas omslag. Agenter antagas fortfarande.]

Nära 145,000 kronor

förtjänste våra agenter förra året. I år utdela vi dessutom **öfver 15,000 kr. i premier** fill de mest energiska privatagenterna.

Profver gratis! Ni behöfver blott taga en sax, klippa ur vidstående kupong, som Ni med tydlig stil ifyller med namn och adress och sänder till **Åhlén & Åkerlunds Förlag** (jultidningsafdelningen) **Göteborg**. I tur och ordning, som agentansökningarna inkomma, sända vi Eder sedan portofritt prof i flerfärgstryck ur **Julstämning** samt förlagets berömda jultidningskalender för barn, **Julbocken**, **Sagoprinsen**, **Bland Tomtar och Troll** samt **Barnens stora julkalender**, hvilka tillsammans utgå i **635,000 ex.**

Gratisrekvision.

Haf godheten sänd mig gratis och franko prof ur **Julstämning** samt förlagets öfriga jultidningar jämte agentvillkor.

Namn.....

Adress

Postadress

Skrif tydligt!

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Konungariket Sachsen.

Technikum Mittweida

Rektor: Professor F. Holz.

Högre tekniskt Läroverk för elektro- och maskinteknik. Skilda afdelningar för ingenjörer, tekniker och verkstäder. Elektrot.- och maskinlaboratorier. Instruktions-verkstäder.

36:te läsåret. 3610 studerande. Program etc. kostnadsfritt gen. Sekretariatet.

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom Dr. J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 14 sept. Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massagemetoder: Mag-, Tarm-, Reumatiska- och Nerv-åkommor m. m. Näs-svalgkatarr lokalt med instrument smärtfritt. Greffuregatan 22, Stockholm.

Vid

Professor Unmans Institut

börjar 1 okt. ny (ett-årig) kurs i Massage och Sjukgymnastik. Begär prospekt. Brunkebergsgat. 9, Stockholm.

Vid

Göteborgs Gymn. Institut,

Göteborgs Arkader, Göteborg, börjar 10 okt. fullständig utbildningskurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer och herrar). Begär prospekt.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdskartor.

Dambindor 95 öre pr. duss., med lifband 1.25. Stickade från 5 kr. pr. duss. Sprutor, Skölkannor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Lands-ortorder exp. omgående. Bekv. från 5 kr. fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Eau Mono. (Professor Mono).

Rengör ansiktet fullständigt. Utmärkt mot öppna porer. Borttager rodnad, kyla o. alla slags irritationer. Pris kr. 3.50, 6.- o. 10.-. Endast i Franska Parfymmagasinet (Hoflev.) 21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Bästa järnmedel utmärkt styrkande. Föreskrives af många läkare.

Ferrin

Apoteket Lejonet, Malmö.

Finnes äfven i form af

Tabletter.

Fås på apoteken.

Gratis!

Vänd!

N:r 267.

Almedahls Försäljnings-Magasin,

Kungsgatan 55, Göteborg.

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brudutstyrlar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog.

Kristinehamns Praktiska Skola (Grundad 1878.)

Sveriges största, mest mångsidiga och erkänt bästa praktiska läroanstalt för män och kvinnor. Tio olika fackavdelningar. Förbereder till realskoleexamen m. m. Stor tidsvinst. Nya kurser börja 1 aug., 1 sept., 1 okt., 1 nov. och 9 jan. Över 7,000 elever bevisat skolan. Nybyggd lokal med härligt läge. Årets prosp. sändes mot dubbelt porto. Riks. 115. Carl Pehrson.

Till Kindergården och de tre förberedande klasser

i Beskowska skolan, Engelbrektsgatan 9 vid Humlegården, mottages anmälningar af gossar och flickor från 5 år, hvardagar kl. 12.30-1 e. m. Tel. Riks 9040. Allm. 7678.

Lektioner i Linneseömnad. (äfven Blusar, Barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling. - Hvarje elev disponerar en symaskin. Stockholm: Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 3590. Allm. 21004. Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 4490, event. 4083.

Karin Egnér. Eva Egnér.

Elfgårdens Sjuk- och Hvilohem. (Dalarna) adress Djurås (Stockholm-Insjön).

Medicinsk, dietetisk och kirurgisk behandling för Mag-, Tarmsjukdomar samt kvinnosjukdomar. Härligt läge vid Dalälven. Nutida bekvämligheter. Priser pr dag: Enkelrum kr. 7.50-10. Deladt rum kr. 5.50, 6.50. Prospekt sändas på begäran och förfrågningar besvaras af Sjukhemets läkare Doktor Gertrud Gussander, Elfgården, Djurås.

Energiska Damer!

Ett gynnsamt tillfälle gifves att förtjäna penningar och eventuellt vinna framidsplats genom praktiskt-ekonomiskt arbete bland vänner och bekanta. Svar till "Praktisk nufidskvinna" under adr. S. Gumællii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

FÖR HÖSTSÄSONGEN.

NU UTKOMMEN!

IDUNS MODELLKATALOG N:r 5.

Pris 30 öre.

PORTOFRIIT FRÅN

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM.

ACKUSCHÖRSKAN Hildeg. Hagglund reser i landsorten och sköter förl. Adr. Östermalm, Sundsvall. Rikstel. 1063.

Damer

med stor bekantskapskrets kunna erhalla god inkomst genom att upptaga order å våra välkända linnevaror.

Gestriklands Linneväveri, GEFLE I.

Lytets börda.

Tacksam för beställning af barnstrumpor, svarta eller bruna, 65 öre å 1 kr. (större) par. Uppgif ålder, så passa de. Damstrumpor 1 kr. Helyle, dubbl. hål och tå. Julpresenter. ANNA BOGREN, Nitta.

Annonsera i Idun!

Bokbinderi!

I skånsk stad öfverlätes nu i höst ett Privat-Bokbinderi med stor kundkrets. Lämpar sig för kvinnlig bokbindare. Svar till »Hösten 1912», Kristianstad p. r.

Snöhvitt tvätt utan borstning eller gnidning erhålles med Castoriväl. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnerlagret, 24 Smålandsgatan, Stockholm. Prospekt franko.

Öfver 100,000 i bruk!

"NORNAN"

är erkänt den bästa symaskin för hemmet. Mångsidig. Lätt o. tystgående. Kan brukas som vanligt bord. Obs.! Nornan användes i många sjukh. Nornans Symaskins-Verkstad, Stockholm. Henning Överström.

Myrstedt & Sterns Aktiebolag

STOCKHOLM. • Kgl. Håfleverantör. • KUNGSGAT. 5.

Allm. Tel. 4567. Rikstelefon 563.

Sveriges **största** Specialaffär i

Mattor, Möbeltyger, Gardiner, Möbler

m. m.

Största lager gamla och moderna orientalska mattor.

Allt till mycket låga, bestämda priser.

Sveriges äldsta och största specialfirma i

Barnkläder

Aktiebolaget M. BENDIX,

18 Regeringsgatan
5 Sturegatan
90 Drottninggatan

Säsongs alla Nyheter nu inkomna

Kan flinthsallighet förekommas? Frågan besvaras jakande med

EAU DE QUININE

från Ed. Pinaud, 18 Place Vendôme, Paris.

Oatine-Crème är det förnämligaste medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. Akta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co., London. Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Northing, Biblioteksgatan 11 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

Edra gråa hår

återfå sin ursprungliga färg o. glans, om Ni använder det af läkare rek. kristallklara äkta härvatnet Jouvettine de Junon. Pris 2.50 pr fl. Hufvuddepot: Buttericks Mönsteraffär, S. Förstadsg. 1, Malmö. Diskret exp. mot postförskott.

Anteckna vår adress. Det lönar sig utmärkt att begära vårt pris vid behof af:

FRUKT

-Skåp.
-Hyllor.
-Stall.
-Stegar.

Potatisförvaringskistor, Strykbräden, Årmstrykbräden, Tvättbräden, Stegar, Trappstolar, Blomsterställ, Trädgårds-, Balkong- och Verandamöbler.

Rönneådalens Aktiebolag, adr. Stockamöllan. Telefon 5.

Kvinnliga agenter antagas för Barnolycksfallförsäkring med premieåterbetalning.

Olycksfallförsäkringsanstalten Gothia, Stockholm.

Komplett Köksutstyrel

levereras till 35,-, 50,-, 100,-, 200,- kr. etc.

Vår patentgasugn till kr. 6:50 medföljer.

Begär katalog. Levereras franko.

Stenfröms hörnet af Kalende- & Baltzars g., Malmö. Tel. 429.

Deposition Kapitalräkning

4 1/2 %

Sparkasseränta

4 %

Köpmannabanken Arsenalsgatan 9.

BRUNKEBERGS-TEATERN

Alltid veckans bästa nyheter!

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet representeras af märket

"WELLWOVEN"

Genom att specialiseras å ett fåtal märken står fabrikatet upp-nåddt i fråga om såväl utförande, styrka, kvalitet som pris. Till-handahålls af de flesta första klass klädesaffärer, samt engrosister inom landet i Cheviot, Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och klädsamma färgerna djupsvart, högblått och modernt grått.

Begär alltid fabrikatet "Wellwoven" hvilket innebär en garanti å högsta kvalitet.

En varas goda beskaffenhet ihågkommes långt efter sedan priset fallit i glömska.

Med detta nummer följa Iduns Romanbilaga och Iduns Ungdomstidning.